

UNIVERZA V NOVI GORICI
FAKULTETA ZA HUMANISTIKO

**PROJEKT CULTURALIS: KULTURNA DEDIŠČINA V
OSNOVNI ŠOLI**

DIPLOMSKO DELO

Jana Rijavec

Mentorica: doc. dr. Kaja Širok

Nova Gorica, 2013

ZAHVALA

Za podporo pri nastajanju diplomskega dela se moram zahvaliti številnim ljudem, ki so mi stali ob strani ter nudili podporo. V prvi meri sta to mentorica dr. Kaja Širok ter dr. Mojca

Kukanja Gabrijelčič, ki sta mi nudili nasvete ter konstruktivno kritiko ter tako ključno pomagali pri nastajanju diplomskega dela. Zahvalila bi se rada tudi predavateljici dr. Jasni Fakin Bajec, ki me je s svojimi predavanji spodbudila k razmišljanju o kulturni dediščini.

Obenem bi se rada zahvalila staršema Rosani ter Zdravku. Njuna podpora, ljubezen ter na trenutke trda roka so me vzgojili tako, da vztrajam ne glede na to, kako težke so življenjske situacije, s katerimi se srečujem. Ljubezen in spoštovanje, ki ju čutim do njiju, se ne more opisati z nobenim, še tako bogatim besednim zakladom.

Konec koncev bi se rada zahvalila še svoji pokojni babici Viktoriji - Zmagi Čermelj, ki me je vedno podpirala v sanjarjenju o akademski izobrazbi, predvsem z besedami:

»Vse lahko izgubiš in vse se ti lahko vzamejo. To, kar imaš v glavi, pa ostane večno tvoje.«

In Ninotu - preprosto ker je..

PROJEKT CULTURALIS: KULTURNA DEDIŠČINA V OSNOVNI ŠOLI

IZVLEČEK

Diplomsko delo je nastalo kot neposreden rezultat raziskave o poučevanju kulturne dediščine v osnovni šoli. Avtorica je poskušala dokazati, da lahko s poučevanje mladostnikov spodbudimo le-te za učenje o kulturni dediščini ter za njeno ohranjanje. Ob koncu raziskovalne naloge je avtorica dosegla pozitivne rezultate, saj se je izkazalo, da bi na dolgi rok lahko preko dela z mladostniki vplivali na splošno mnenje javnosti (vsaj lokalne).

KLJUČNE BESEDE: Projekt Culturalis, kulturna dediščina, didaktika, učenci, poučevanje

PROJECT CULTURALIS: CULTURAL HERITAGE IN PRIMARY SCHOOL

ABSTRACT:

The Bachelor was created as a direct result of a research on the field of teaching cultural heritage. The author tried to prove that we can encourage pupils for learning and preserving cultural heritage by teaching them about it. At the end of the research the author came to positive conclusions about the research questions. As it turns out it is possible to change public perspective on cultural heritage within local radius, through teaching on the primary school.

KEYWORDS: Project Culturalis, Cultural heritage, didactics, pupils, teaching

KAZALO VSEBINE

1. UVOD	1
2. Kulturna dediščina.....	3
2.1. Definicija kulturne dediščine ter zgodovina pojma.....	3
2.2. UNESCO, ZVKDS ter koordinator varovanja žive dediščine	7
3. DIDAKTIKA.....	9
3.1. JÁN AMOS KOMENSKÝ- življenje in delo	9
3.2. DEFINICIJA DIDAKTIKE PO KOMENSKEM.....	10
4. RAZISKAVE S PODROČJA KULTURNE DEDIŠČINE V OSNOVNI ŠOLI	11
4.1. Zastopnost lokalne kulturne dediščine v učnih pripomočkih na osnovnošolski in srednješolski izobraževalni stopnji	12
5. PROJEKT CULTURALIS (PC).....	14
5.1. PREDSTAVITEV PROJEKTA TER BISTVO.....	14
6. EVALVACIJE UČNEGA PROCESA V OSMEM RAZREDU.....	16
6.1. 1.EVALVACIJA POUKA V OSMEM RAZREDU – Determinacija predznanja učencev o KD	16
6.1.1. 2. EVALVACIJA POUKA V OSMEM RAZREDU- Organizaje varovanja KD.....	17
6.1.2. 3.EVALVACIJA POUKA V OSMEM RAZREDU- Učenčevo dojetanje KD v njegovem okolišu	18
6.1.3. 4.EVALVACIJA POUKA V OSMEM RAZREDU- Učenje kompleksnih pojmov.....	20
6.1.4. 5.EVALVACIJA POUKA V OSMEM RAZREDU- Mini test in analiza rezultatov učencev osmega razreda.....	21
6.1.5. 6.EVALVACIJA POUKA V OSMEM RAZREDU- Zaključek sodelovanja z učenci osmega razreda.....	23
6.2. EVALVACIJE UČNEGA PROCESA V DEVETEM RAZREDU	24
6.2.1. 1.EVALVACIJA POUKA V DEVETEM RAZREDU- Detereminacija predznanja učencev devetega razreda ter učenje osnovnih pojmov.....	24
6.2.2. 2.EVALVACIJA POUKA V DEVETEM RAZREDU- Učenje o organizacijah, ki varujejo KD, v devetem razredu.....	25
6.2.3. 3.EVALVACIJA POUKA V DEVETEM RAZREDU- Delo z grafičnimi izdelki in učenčevo zaznavanje KD	26

6.2.4.	4.EVALVACIJA POUKA V DEVETEM RAZREDU- Identiteta in tradicija	26
6.2.5.	5.EVALVACIJA POUKA V DEVETEM RAZREDU- Mini test in analiza rezultatov učencev devetega razreda	27
6.2.6.	6.EVALVACIJA POUKA V DEVETEM RAZREDU- Predstavitve primerov nacionalne KD	29
6.3.	POVZETEK PREDZNAJANJA IN DOSEŽENIH REZULTATOV UDELEŽENCEV RAZISKAVE	29
7.	ZAKLJUČEK	34
8.	PREGLED LITERATURE	37

KAZALO SLIKOVNEGA GRADIVA

Slika 1	Logotip Unesca	7
Slika 2	Logotip Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenija	8

KAZALO TABEL IN GRAFOV

Tabela 1:	<i>Točkovanje mini testa</i>	22
Tabela 2:	<i>Ocene učencev</i>	22
Tabela 3.:	Prikaz prejetih ocen učencev v devetem razredu	28
Graf 1.:	Ocene učencev osmega razreda dosežene na Mini testu	32
Graf 2.:	Ocene učencev devetega razreda dosežene na Mini testu.	32
Graf 3.:	Primerjava uspešnosti 8. in 9. razreda	33

KAZALO PRILOG

PRILOGA A:	PRIMER UČNE PRIPRAVE ZA OSMI RAZRED	39
PRILOGA B:	PRIMER UČNE PRIPRAVE ZA DEVETI RAZRED	44
PRILOGA C:	Primeri oglasa, ki so ga sestavili učenci.....	49

1. UVOD

Idejo za projekt oziroma raziskovalno delo sem dobila med študijem na Univerzi v Novi Gorici. Ker sem bila mnenja, da zavest o pomenu kulturne dediščine izgublja na vrednosti, sem sestavila projekt, ki bi preko prostočasne participativne dejavnosti poučeval osnovnošolsko mladino. S tem pa bi posredno apiliral tudi na starše oziroma skrbnike mladostnikov.

Projekt, kot je bil prvotno zasnovan, žal ni bil izvedljiv, zato je bil tudi raziskovalni del diplomskega dela krajši in se je prilagodil šolskemu pouku (raziskovalno delo je bilo moč izvesti le med šolskimi urami ostalih predmetov).

Teoretično izhodišče raziskave diplomskega dela je hipoteza, da med mladostniki obstaja interes za spoznavanje kulturne dediščine, vendar učenci nimajo dostopa do informacij. Izhodišče je bilo aktualno tudi zaradi tega, ker je bil marca leta 1998 sestavljen Predlog učnega načrta za izbirni predmet Etnologija – dediščina in način življenja, ki naj bi se izvajal v 8. in 9. razredu osnovne šole. Avtorja omenjenega predloga učnega načrta sta bila dr. Janez Bogataj ter dr. Vito Hazler. Omenjena predmeta se ni nikoli izvajalo, zato me je obenem zanimalo tudi sprejemanje snovi.

Projekt Culturalis (v nadaljevanju PC) sem bazirala na raziskovalnem delu z mladostniki¹ v zadnji triadi osnovne šole. Raziskavo sem razdelila na dva enako pomembna dela. Prvi je temeljil na poučevanju kulturne dediščine, drugega pa sem posvetila kvalitativni raziskavi sprejemanja ter razumevanja učne snovi med mladostniki. Ob tem sem kot instrument za pridobivanje informacij oziroma podatkov uporabila vprašalnik. Pri analizi pridobljenih podatkov so informacije kodirane. Namen tega ni kvantifikacija kvalitativne metode, temveč predpriprava za poglobljeno vsebinsko analizo.

Diplomsko delo sem zasnovala na dva glavna dela. Prvi je teoretične, drugi pa empirične narave. V teoretičnem delu sem opisala razvoj pojmov kulturna dediščina in didaktika. V prvi polovici diplomskega dela sem obenem predstavila in se oprla raziskavo dr. Mojce Kukanja Gabrijelčič, ki je bila izvedena na sorodnem področju. Slednja je preučila zastopanost lokalne

¹ Vzorec te starostne skupine populacije je relativno majhen, vendar ustreza izbrani raziskovalni metodi.

Obenem izbrani vzorec ne poda objektivnega stanja interesa za kulturno dediščino med mladostniki na lokalni ravni.

zgodovine v šolskih učbenikih in delovnih zvezkih tako na osnovnošolski kot na srednješolski stopnji. Obenem pa sem predstavila tudi predznanje mladostnikov, ki so sodelovali v raziskavi.

Druga polovica diplomskega dela je empirične narave, saj sem v njej opisala potek svojega raziskovalnega dela. Delo je bilo popisano s pomočjo evalvacij šolskih ur. Empiričen – drugi del diplomskega dela - sem zaključila z vsebinsko analizo rezultatov.

Predvidevala sem, da bo sprejemanje snovi tekom raziskave dobro ter da bodo mladostniki izkazali interes zanjo. Predvsem pa me je zanimalo, ali bi mladostniki - učenci znali obrazložiti pojem *kulturna dediščina*. Obenem me je zanimalo tudi, ali bo raziskava nakazala smernice nadaljnjega dela z mladostniki na področju kulturne dediščine.

2. KULTURNA DEDIŠČINA

H kulturni dediščini (nadalje KD) se je v preteklosti večkrat nepravilno pristopalo. Dandanes se to spreminja, kar lahko nakaže veliko pozitivnih praks s področja. Kljub temu kulturna dediščina še vedno ni na idealni ravni, na kar opozarja tudi Nacionalni program za kulturo (v nadaljevanju NPK), ki ga sprejema in se podaja v realizacijo Ministrstvo za kulturo. Njen potencial na številnih področjih ni ne izpopolnjen in ne izkoriščen. Velikokrat pa se spregleda tudi njeno veljavo na področju vrednot, ki so ključne za obstoj in razvoj družbe.

"Vloga dediščine danes in njenega varstva v naši družbi ni ustrezno ovrednotena. Zato je nujno dediščinske vrednote približati državljanom in izkoristiti identifikacijski, povezovalni ter ekonomski potencial dediščine."²

Zaradi slednjega je v naslednjem poglavju predstavljena definicija in zgodovina pojma kulturna dediščina. Obenem so predstavljene tudi organizacije, ki delujejo na področju varovanja ter ohranjanja kulturne dediščine, tako na tujem kot v Sloveniji.

2.1. Definicija kulturne dediščine ter zgodovina pojma

Po Slovenskem etnografskem leksikonu je definicija kulturne dediščine naslednja: "Kulturna dediščina so kulturne sestavine, kakršne izvirajo iz širokega etnografskega pojmovanja kulture. Dosežki preteklih dob s področja materialne, družbene in duhovne dediščine, ki so temelj za ohranitev kulturne identitete Slovencev."³

Obenem je koncept KD zaradi kompleksnosti razlage večkrat pojasnjen kot diskurz o dediščini. Kot je zapisala dr. Jasna Fakin Bajec: "Sodobni avtorji predlagajo, da se o njej govori kot o diskurzu, kot je izraz razumel Michael Foucault, oziroma o tvorbi konceptov in jezikovnih izrazov, ki se lahko razvijajo v okviru občutka do fizičnih sledi človeške preteklosti."⁴

"V današnjih časih, zlasti od sedemdesetih let 20. stoletja dalje, se je pojem dediščine po Davidsonu razširil do te mere, da označuje vse vrednotene značilnosti in kulturne prvine našega okolja, ki jih želimo ohraniti pred propadanjem ali razdejanjem tehnološko razvitega sveta."⁵

² Nacionalni program za kulturo 2013-2016, Osnutek; 33

³ Slovenski etnografski leksikon; 266-267

⁴ Fakin Bajec: Procesi ustvarjanja kulturne dediščine, 84

⁵ Fakin Bajec: Procesi ustvarjanja kulturne dediščine; 61

Zgodovino pojma oziroma odnos so vse nam poznane KD razlagamo skozi tri večja obdobja: predmoderno dobo, moderno dobo ter postmoderno dobo.

PREDMODERNA DOBA

Zajema obdobje od renesane do druge polovice 18. stoletja, torej od 14.stoletja (v današnji Italiji se je socialno-umetniško obdobje pričelo prej) do pričetka industrijske revolucije v Angliji. Ena izmed vidnejših značilnosti renesanse je "zagledanost" v preteklost.

Do socialno-umetniških sprememb je prišlo zaradi sprememb v mišljenju in dojemanju preteklosti, ta je postala glavna inspiracija umetnikom, ki so neposredno vplivali na socialne kroge takratne družbe. Dojemanje časa v tem obdobju je bilo ciklično, obenem je prevladoval krščanski koncept časa. To pomeni, da so se ljudje in zgodovinarji zgledovali po letnih časih v naravi, obenem pa dojemali čas preko verske narave in njene časovnice. Čas se je po njihovem dojemanju pričel z božjo stvaritvijo sveta, zaključil pa z apokalipso.

V zgodnjem 17.stoletju je izraz KD poleg dednega zemljiškega premoženja označeval položaj, ki ga je posameznik podedoval ob rojstvu.

Vse do druge polovice 18.stoletja (obdobja razsvetljenstva) so ljudje dogodke iz preteklosti in zgodovino dojemali kot božjo usodo. Zgodovino so si razlagali kot učiteljico življenja z veliko primeri za vzgajanje o moralnih in političnih zadevah. Človeško življenje je bilo predvideno kot konstantno in nespremenljivo.

Odnos do KD je bil takšen: "Ostanki iz preteklosti niso bili razumljeni kot znaki za identifikacijo ali legalizacijo sodobnih dejanj in zato ohranjeni, zavarovani in predstavljeni, bili so le vzor ali vir za lastno delo, ki je navdihovalo evropsko kulturo. Fizični ostanki so bili zanemarjeni in uničeni." ⁶

MODERNA DOBA

Besedna zveza moderna doba zaznamuje obdobje od razsvetljenstveno razpada komunističnih držav v vzhodni Evropi ter nastajanjem manjših nacionalnih držav. Vendar pa ni točno znan sam začetek moderne dobe. Avtorji si namreč niso enotni, ali se je pričela že z reformacijo ali pozneje z ekonomski spremembami v 18. in 19.stoletju. Praviloma se prične z

⁶ Fakin Bajec: Procesi ustvarjanja kulturne dediščine;28

industrijsko revolucijo ter socialno - intelektualnim gibanjem razsvetljenstva. Svoj višek doživi moderna doba v 19.stoletju z industrializacijo in političnimi revolucijami.

V samem razsvetljenstvu (evropsko družbeno, filozofsko in umetniško gibanje, ki ga grobo uverščamo v 18.stoletje) se radikalno spremeni dojemanje preteklosti in zgodovine. Družbene spremembe so sproducirale tudi novo zavest in razumevanje ter razlaganje časa.

"Tudi pri njem (Voltaire) je mogoče zaslediti nekaj takratnega prezira do srednjega veka in tudi on se je z vprašanjem iz daljne preteklosti v veliki meri posvečal zato, da bi se kritično soočil z antično družbo."⁷

V tem obdobju se je sekulariziral krščanski koncept časa. Razumevanje časa ni bilo več ciklično, preteklost pa ni več učila s primeri iz prejšnjih generacij. Obenem pa zgodovinarji niso več samo preiskovalci preteklosti, temveč zgodovino tudi komentirajo in vrednotijo.

Ob koncu 19.stol. in v začetku 20. se je formiral izraz *nacionalna dediščina*. Formiranje izraza je naposredno povezano z nacionaliziranjem preteklosti. Nacionalna dediščina je predstavljala pomemben znak za odkrivanje, oblikovanje nacionalne identitete.

Obenem so se že pričeli ločevati spomenike na premične in nepremične, organizirati oziroma odpirati so se pričeli prvi muzeji. Konec 19.stoletja se je postopoma začelo oblikovati mednarodno varstvo KD. To je sprva veljalo le za medvojni čas, ter varstvo za čas miru, ki pa se je zares razvilo šele v začetku 20.stol.⁸

POSTMODERNA DOBA

Postmoderna doba, naj bi se po mnenju strokovnjakov začela s padcem Berlinskega zidu (9. novembra 1989). Doba je zaznamoval razkroj oziroma preoblikovanje večjih multinacionalnih držav in padec komunističnega političnega sistema v Evropi.

Če povzamem dr. Fakin Bajec: "Postmodernistični preobrat, ki povzroči na eni strani refleksijo teoretske, epistemološke in praktičneraziskovalne pozicije humanistov, na drugi strani pa spoznanje, da globalizacijski procesi radikalno spreminjajo svet, tudi na področju dediščine prinese nov pogled na razumevanje njenega koncepta."⁹

⁷Luthar,Šašel Kos, Grošelj, Pobežin: Zgodovina historične misli; 458

⁸Fakin Bajec: Procesu ustvarjanja kulturne dediščine;66

⁹Fakin Bajec: Procesu ustvarjanja kulturne dediščine; 68

Leta 2003 je UNESCO sprejel Konvencijo o varovanju nepredmetne kulturne dediščine. S tem se je pojem KD razširil, saj tako zajema tudi sodobne stvaritve, rezultate vsakodnevnega življenja oziroma vsakodnevno življenje preteklih časov ter neumetniško in nezgodovinsko dediščino (npr. izročila, folkloro,...). Namen konvencije je bil ohranitev značilnosti identitet narodov in etničnih skupnosti v najširšem mogočem obsegu, predvsem te skupnosti, ki so zaradi globalizacijskih procesov ogrožene.¹⁰

S tem se je pomen KD prenesel iz proučevanega predmeta na socialno prakso oziroma proces, ki ga le ta sproža oziroma katere je rezultat. Pomembni so postali pojem, ideja oziroma vrednota, ki jih nek element uteleša. S tem so postali pomembni tudi oblikovalci, prenašalci ter prejemniki KD, torej ljudje, ki sodelujejo v procesu.

¹⁰Fakin Bajec: Procesi ustvarjanja kulturne dediščine; 69

2.2. UNESCO, ZVKDS ter koordinator varovanja žive dediščine

Slika 1 Logotip Unesca

Leta 1945 se je organizirala specializirana agencija Združenih narodov, ki deluje na več področjih (izobraževanje, naravoslovne znanosti, družboslovne znanosti in humanistika, kultura, informacije in komunikacije). Varovanje KD spada pod področje kulture in predstavlja agenciji prednostno nalogo.

"UNESCO si prizadeva za prepoznavanje, zaščito in ohranjanje kulturne in naravne dediščine po svetu, za katero velja, da ima neprecenljivo vrednost za človeštvo."¹¹

Zaščita tako KD kot naravnih vrednot je bila vzpostavljena s sprejetjem Konvencije o varstvu kulturne in naravne dediščine leta 1972.

Republika Slovenija je bila v UNESCO sprejeta leta 1992, istega leta pa je tudi ratificirala zgoraj omenjeno konvencijo. Leta 2010 je Slovenija sprejela tudi sklep o ustanovitvi in določitvi nalog Slovenske nacionalne komisije za UNESCO (SNKU).

Slovenija ima več različnih enot kulturne dediščine ter več kot 8000 kulturnih spomenikov. Med njimi je 6 enot naravne in kulturne dediščine, ki so pod UNESCO zaščito, od tega se tri nahajajo na seznamu svetovne dediščine UNESCO agencije: Škocjanske jame (naravna dediščina na seznamu od l.1983), prazgodovinska kolišča okoli Alp (na seznamu od l.2011) ter dediščina živega srebra v Almadénu in Idriji (od l.2012). Na poskusnem seznamu agencije je vse od leta 2000 tudi partizanska bolnica Franja.

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije (ZVKDS) je državni organ, namenjen varovanju predvsem snovne KD. Njihovo delo obsega številne naloge na tem področju.

¹¹Aralica, Čebela, Jerman, Kovač: Vidik človekovih pravic glede naravne in kulturne dediščine:24

Slika 2 Logotip Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenija

ZVKD-1 v 83.členu opredeljuje ZVKDS tako: "Zavod za varstvo kulturne dediščine je javni zavod, ki ga država ustanovi za izvajanje javne službe varstva nepremične dediščine v skladu s tem zakonom."¹²

Poleg varovanja snovne dediščine se posvečajo tudi varovanju nesnovne oziroma žive dediščine, pri čemer jim pomaga Koordinator varovanja žive dediščine.

"Državno javno službo varstva žive dediščine opravljajo državni in pooblašteni muzeji, zavod in pravna oseba, ki lahko pridobi pooblastilo za izvajanje državne javne službe na podlagi javnega razpisa (koordinator varovanja žive dediščine)."

Trenutno pooblastilo ima Slovenski etnografski muzej, ki ga je pridobil leta 2011. Med leti 2008 do 2011 pa ga je imel Znanstveno raziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti (ZRC SAZU).¹³

¹²Nepremičninsko pravo, Zbirka predpisov; 682

¹³<http://www.nesovnadediscina.si/> ; zadnji ogled: 29.05.2013

3. DIDAKTIKA

Didaktika oziroma ukoslovje je veda o poučevanju. Pojem izvira iz stare grščine, kar nakazuje na starost oziroma zgodovino vede (*didaskein*=poučevanje, *didasko*=poučujem, *didaktikos*=poučen, *didaskalos*=poučevalec, učitelj).¹⁴

Pojem je v Velikem splošnem leksikonu obrazložen kot znanstvena disciplina o poučevanju oziroma teorija načrtovanja učnega procesa, ki preučuje pouk iz vidika izobraževalnih ciljev in nalog, sredstev, metod in organizacije. Posveča se tudi izboru in urejanju ustreznih učnih vsebin, za vrednotenje doseženih rezultatov glede na zastavljene učne cilje (evalvacije¹⁵ učnega procesa).¹⁶

Danes delimo didaktiko na klasično in moderno. Prva se je naslanjala na spoznavne teorije, druga pa bolj na informacijske teorije oziroma teorije učenja.

Pojem je kot eden prvih pričel uporabljati Komenský, ki ga je tudi utemeljil ter razvil temeljna načela poučevanja. Ta so še danes aktualna, v veliko pomoč pa so mi bila tudi pri raziskovalnem delu.

3.1. JÁN AMOS KOMENSKÝ- življenje in delo

Pri raziskovalnem delu sem se zanašala na načela, ki jih je postavil utemeljitelj didaktike. Le ta so še vedno aktualna in v veliko pomoč vsakem, ki poučuje.

Ján Amos Komenský¹⁷ je bil utemeljitelj osnovne šole ter didaktike, obenem je bil tudi pisatelj, filozof ter teolog. Rodil se je leta 1592 v jugovzhodni Moravski. Napisal je *Veliko didaktiko*. O delu je povedal: »Ko sem se bil zato, da bi se v izgnanstvu pretolkel, prisiljen zaposliti v šoli, nisem pa se hotel s tem le površno ukvarjati, mi je bila spodbuda za resno nadaljevanje že pričetega študija didaktike. Ker je takrat delovalo na Nemškem več pomembnih šolnikov in ker je zasvetil žarek upanja na vrnitev v domovino, sem poskusil svoje didaktične nazore še enkrat popolnoma zgraditi ter jih opredeliti bolj obsežno in zanesljivo, kot sem na to kdaj storil sam ali kdo drug. Domislil sem se, da bi imenoval to na svoj način popolnoma novo delo *Velika didaktika ali umetnost poučevati vsakogar vse*.«¹⁸

¹⁴Verbinc, Slovar tujk; 144-145

¹⁵Beseda evalvacija (-e, ž) izvira iz latinske besede valere, kar pomeni veljati. Prvotno naj bi evalvacija pomenila določitev vrednosti, cenitev, vendar je pozneje postal glagol evalvirati sinonim za ocenjevanje; povzeto po: Verbinc, Slovar tujk; 196

¹⁷Slovaško Ján Amos Komenský; nemško Johann Amos Comenius; latinsko: Iohannes Amos Comenius

¹⁸Navedbeno delo: *Velika didaktika*; 6

Delo Velika didaktika je napisal v češčini (1632), vendar je leta 1657 izšla tudi v latinščini (prvič je izšla v latinščini v Amsterdamu). Istočasno je napisal tudi učbenik *Ianua linguarum reserata* (1631), ki so ga kmalu po izidu prevedli v dvanajst evropskih ter štiri azijske jezike.

Jan Amos Komensky je umrl novembra 1670 v Amsterdamu.

3.2. DEFINICIJA DIDAKTIKE PO KOMENSKEM

»Didaktika je umetnost poučevanja. Nedavno so jo začeli poučevati z različnim pogumom in uspehom nekateri odlični možje, ki se jim je zagnusilo Siziŕovo delo učiteljev v šolah.«¹⁹

Delo Velika didaktika je vključuje več kot samo didaktiko kot jo poznamo danes, saj to delo vsebuje tudi splošno pedagogiko, specialno metodiko, teorijo vzgoje in sistem šolstva.

Komenský se je zgledoval po naravi, kar je igralo ključno vlogopri pisanju Velike didaktike. V Novejši jezikovni metodi je navedel, da ima njegova didaktika tri z naravo skladne temelje:

1. paralelizem stvari ter besed;
2. pravilen, neprekinjen vrstni red in
3. prijeten, lahek in naglo k smotru usmerjen postopek.

Prvo temeljno načelo predstavlja jedro didaktike Komenskega. Predvideval je, da se otroci ne bi smeli učili besed brez poznavanja predmeta, ki ga le ta označuje, ampak naj bi istočasno spoznavali besede in predmete. Predvideni postopek je predstavljal popolno nasprotje dotedanji fevdalni pedagogiki, katere prepričanje je bilo, da pridemo do znanja stvari preko znanja jezikov, besed.

»...ker je vse, kar je treba vedeti, že zapisano, predvsem v latinščini. Zato se je treba najprej usposobiti za pravilno jezikovno razumevanje teh besedil in šele nato lahko pridemo k študiju same stvari (filozofije, prava, matematike, fizike, medicine,...).«²⁰

Komenský je svojo zahtevo po smotrnem poučevanju mladine opravičeval tako: *»...mladino pravilno poučevati ne pomeni vtepati ji v glavo kopico besed, fraz, izrekov in mnenj, zbranih iz pisateljev, temveč jo je treba usposabljeti za razumevanje stvari. Šole niso kazale stvari, kakršne so same od sebe in same na sebi, pač pa to, kar je o tem ali onem mislil in pisal ta ali oni in tako je veljal za vrhunsko izobraženega, kdor je imel v glavi mnoge nasprotujoče si*

¹⁹Navedbeno delo: Velika didaktika; 25

²⁰Navedbeno delo: Velika didaktika; 17

izreke različnih avtorjev. In tako večina ni počela drugega, kot da je prelistavala knjige, izbirala iz njih fraze, izreke in mnenja ter krpala skupaj svoje znanje kot beraško suknjo. (Velika didaktika, 18.poglavje).«²¹

V takratnem obdobju so sodili, menili, da je otrok pomanjšana različica odraslega. Zato je Komenskýz drugim temeljnim načelom zahteval najprej upoštevanje učenčeve narave: »Poskus ugotoviti psihološke temelje pouka je bil spričo takratnega stanja psihologije, še zlasti mladinske, nujno pomanjkljiv, je pa kljub temu pomenil napredek.«²²

Predvideval je razdelitev na starostne stopnje, saj bi bilo na takšen način poučevanje učne snovi primerno učni stopnji učencev. Drugo temeljno načelo je vključevalo tudi že znane zahteve Komenskega po poučevanju bližnjega k daljnemu, od lažjega k težjemu in od znanega k neznanemu.

V tretjem temeljnem načelu se skriva zahteva Komenskega po ustanovitvi razredov ter uveljavitvi razrednega pouka z enim učiteljem (v večini šol takratnega obdobja – nelatinske mestne, trške ter župnijske šole - je potekal izključno individualni pouk). Vsebina pouka se je ravnala po željah staršev ter po višini šolnine, ki so jo plačali. Šolnino so plačali starši učitelju za vsakega učenca posebej, včasih tudi za vsak predmet posebej.

Velik napredek so v tem smislu dosegle protestantske latinske šole 16. stoletja, ki so že leta ločevale učence po njihovem znanju v razrede in uvajale šolsko leto. Komenskemu gre zasluga, da je to višjo stopnjo notranje organizacije še izpopolnil in jo hotel vpeljati po vseh šolah, tudi osnovnih. Da bi omogočil izvajanje kolektivnega pouka, je zahteval izpopolnitev šolskega koledarja, razdelitev na šolsko leto, semestre in šolske ure.

Didaktika Komenskega je predvidla še veliko več kot samo human odnos do učenca ter boljšo organizacijo pouka. Predvideval je namreč tudi izobraževanje obeh spolov, šolsko disciplino, razne metode poučevanja ter materinsko šolo. Slednja naj bi bila ključnega pomena, saj je že takrat opažal težo, ki ga ima domači vpliv na izobraževanje ter lažje šolanje otroka.

4. RAZISKAVE S PODROČJA KULTURNE DEDIŠČINE V OSNOVNI ŠOLI

Na področju KD je v zadnjih letih bilo izvedenih kar nekaj pozitivnih praks. V lokalnem prostoru Goriške ima posebno vrednost obujanje in vrednotenje pojava Aleksandrink. To

²¹Navedbeno delo: Velika didaktika; 17,18.

²²Navedbeno delo: Velika didaktika; 18

tematiko danes ohranja tako stroka v svojem raziskovalnem delu, kot lokalna skupnost, ki preko ohranjanja, razstavljanja in prirejanja tematskih družabnih dogodkov ohranja ter vrednosti spomin dediščine prostora. Kot takšna (praksa) je s konstantnim delom in ozaveščanjem o tematiki ponuja zgled dobre prakse tudi drugim lokalnim projektom na področju ohranjanja KD.

Kljub temu, da je bilo izvedenih precej pozirivnih praks, ki so poskrbele za počasno obujanje kulturne dediščine oziroma njene zavesti, je ta kot že omenjeno daleč od njenega ideala. To je dokazala tudi raziskava o zastopanosti KD v osnovni in srednji šoli. Ta je bila tudi dobro predizhodišče za moje raziskovalne delo. Istočasno se raziskava sooča z istimi težavami, kot jih potrjujejo trditve, zabeležene v osnutku NPK.

4.1. Zastopanost lokalne kulturne dediščine v učnih pripomočkih na osnovnošolski in srednješolski izobraževalni stopnji

Pri sestavljanju izhodiščne teze sem se v veliki meri opirala na raziskavo, ki jo je opravila dr. Kukanja Gabrijelčič. V slednji je raziskala zastopanost lokalne zgodovine in KD v učbenikih, delovnih zvezkih ter učnih načrtih. Raziskava je bila izvedena za vse starostne stopnje osnovne šole kot tudi srednje šole (in gimnazije).

Kukanja Gabrijelčič je pod drobnogled vzela predvsem učne pripomočke, ki niso v rabi pri predmetu zgodovine. Tako je lažje oceniti, koliko znanja s področja lokalne zgodovine in KD je učencem posredovanega pri drugih predmetih.

»Raziskava temelji na načelu, da preko poznavanja preteklosti in sedanosti domačega okolja lahko posežemo v temeljeotrokovnega dojemanja ter razumevanja globalnega sveta. Bistvo tega je v izjemni dinamizaciji in spreminjajočem se svetu, ki prinaša nenehne spremembe, katerim stežka sledimo.«²³

V opravljeno analizo je bilo vključenih devet družboslovnih učnih načrtov za obvezne predmete v devetletki, 13 učnih načrtov za družboslovno - humanistične predmete izbirne narave v devetletki ter devet učnih načrtov za gimnazijo in šest različnih obveznih in izbirnih vsebin za gimnazijo. Poleg učnih načrtov je dr. Kukanja Gabrijelčič opravila analizo 91 učbenikov in delovnih učbenikov - zvezkov. Učbeniki so bili pregledani ter analizirani iz didaktičnega vidika. Med samo analizo učbenikov in delovnih učbenikov je bila pozorna na

²³http://www.mizks.gov.si/fileadmin/mizks.gov.si/pageuploads/podrocje/razvoj_solstva/crp/2008/crp_V5_0237_porocilo_p2.pdf; str. 15.; zadnji ogled: 27.03.2013

vprašanja, naloge ter vsebinske poudarke, ki obravnavajo lokalno zgodovino z vsemi njenimi primesmi (kot je sama naštel: »*kultura, arhitektura, kulinarika, razvoj prometa, staro prebivalstvo, domače obrti, šege in navade, ljudska izročila, arheološki ostanki, idr.*«²⁴)

Avtorica raziskave se je obenem posvetila tudi tipu nalog in vprašanj, s katerimi se je srečevala v učbenikih. Najprej jih je tipizirala, nato določila njihov odstotkovni delež.

Po zaključenih analizah nalog je avtorica zaključila: » *Kakovost družboslovnih učbenikov iz vidika vpletenosti poznavanja domačega okolja in lokalne zgodovine je slabša, saj vsebina in naloge oziroma vprašanja v učbenikih ne vsebujejo pristopov, ki silijo učenca k identifikaciji z lastnim okoljem.*«²⁵

Od skupno 91 je naloge s področja lokalne zgodovine vsebovalo le 13 učbenikov za devetletko. Učbenikov za gimnazijo, ki bi vsebovali naloge s področja lokalne zgodovine, ni bilo, avtorica je našla le eno nalogo v učbeniku za geografijo.

Če povzamem rezultate analize dr. Kukanja Gabrijelčič, bi bila lahko lokalna zgodovina bolj predstavljena v učbenikih in delovnih učbenikih. Učni načrti so zasnovani preveč na široko, predvsem kar se tiče poznavanja in razumevanja okolja, v katerem učenci živijo. Vsebinski sklopi in učni cilji predvidevajo pridobitev splošne izobrazbe, kar naj bi pomenilo poznavanje razmer na mednarodni ter nacionalni ravni.²⁶

Učencem je s tem odvzeta možnost seznanjanja s posledicami nekaterih zgodovinskih obdobji. Obenem jim je odvzeta tudi možnost seznanjanja z zgodovino v praksi. Posledica tega pa je nerazumevanje oz slabo poznavanje preteklih socialnih, političnih ter drugih dogajanj v njihovem okolju.

Če na mestu ponovno vzamemo v roke osnutek NPK, lahko sklepamo, da problem s premajhno zastopanostjo KD ni samo na osnovnošolski ter srednješolski stopnji, temveč tudi na višješolski stopnji, saj "za strokovno delo na področju varstva ni dovolj izobraževalnih programov na srednji in visokošolski stopnji, zato je občutno pomankanje strokovno usposobljenih kadrov."

²⁴http://www.mizks.gov.si/fileadmin/mizks.gov.si/pageuploads/podrocje/razvoj_solstva/crp/2008/crp_V5_0237_porocilo_p2.pdf; str. 17.; zadnji ogled: 27.03.2013

²⁵http://www.mizks.gov.si/fileadmin/mizks.gov.si/pageuploads/podrocje/razvoj_solstva/crp/2008/crp_V5_0237_porocilo_p2.pdf; str. 113.; zadnji ogled: 27.03.2013

²⁶Povzeto po: http://www.mizks.gov.si/fileadmin/mizks.gov.si/pageuploads/podrocje/razvoj_solstva/crp/2008/crp_V5_0237_porocilo_p2.pdf

5. PROJEKT CULTURALIS (PC)

PC je raziskovalno - izobraževalni projekt, ki je poskušal mlade ter širše lokalno prebivalstvo ozavestiti o KD. Idejo za projekt sem dobila, ko sem opazila, da je vrednotenje KD v družbi izjemno slabo in prepuščeno inštitucijam KD. S tem pa je neposredno povezana nevarnost, da se nekateri primeri KD ne bodo ohranili, ne toliko zaradi objesnosti, temveč zaradi pomanjkljivega znanja. Prav zato projekt ni bil zasnovan tako, da bi se osredotočal samo na eno obliko KD (premično ali nepremično), temveč je bil sestavljen tako, da je obe enakovredno predstavil.

Predvideno je bilo izvajanje izobraževalnega programa v obliki prostočasne dejavnosti, projekt pa bi se moral praviloma izvajati čez celo šolsko leto. To se žal v potrebe raziskovalnega dela ni izšlo, zato se je program preoblikoval.

Rezultati, ki so plod raziskovalnega dela PC, bi lahko potencialno doprinesli do boljše integracije KD v učno - izobraževalni program.

5.1. PREDSTAVITEV PROJEKTA TER BISTVO

Namen in bistvo PC je ozaveščanje lokalnega prebivalstva, začenši na osnovnošolskem nivoju, o pomenu KD. Menim, da bi slednje pripomoglo k trajnostnemu razvoju na področju, ki trenutno ni najbolj zastopano. Ob konstantem izvajanju šolskega predmeta (ki je bil predviden) oziroma delu z mladino preko prostočasne dejavnosti, bi poleg trajnostnega razvoja, delo potencialno spodbudilo turistične dejavnosti.

Zastopanost lokalne zgodovine in znanja o KD v osnovnih in srednjih šolah je slaba. Prav tako se ne izvaja noben šolski predmet, ki bi se intenzivneje posvečal poučevanju KD na nacionalnem in lokalnem nivoju. Zatorej ne morem dejansko oceniti, kakšen je interes mladostnikov za KD ter kakšno bi bilo njihovo sprejmanje snovi. Tako se je raziskovalno delo v večji meri posvečalo omenjenemu problemu.

Primerjava pridobljenega znanja učencev temeljna primerjavi odgovorov ob začetku in zaključku raziskave. Učenci so morali odgovoriti na vprašanje: *Kaj je kulturna dediščina?* Na takšen način se je pridobilo vpogled v realno stanje pridobljenega znanja učencev.

Izhodiščna hipoteza raziskave predvidevala, da med mladostniki obstaja interes za spoznavanje KD, vendar učenci nimajo dostopa do informacij v učilih.

Vodstvo Osnovne šole Šturje Ajdovščina mi je ponudilo sodelovanje pri dvanajstih šolskih urah. Raziskovalno delo je potekalo tri tedne po predvidenem urniku učnega načrta za izbirni predmet Etnologije. Torej enkrat na teden po 1,5 ure oziroma dve šolski uri na razred. Skupno število respondentov (učencev) je bilo 45, od tega 21 v osmem razredu ter 24 v devetem razredu.

Pri poteku učnega procesa so imeli učitelji, ki so odstopili šolske ure, vlogo spremljevalca. Pri učnem procesu in razlagi učne snovi niso sodelovali, spremljali pa so dogajanje v učilnici.

V nadaljevanju diplomskega dela so evalvacije učnega procesa, ki so bile v veliko pomoč pri analizi rezultatov raziskovalnega dela.

6. EVALVACIJE UČNEGA PROCESA V OSMEM RAZREDU

V naslednjem poglavju so predstavljene evalvacije učnega procesa osmega razreda. V njih je obrazložen potek šolskega procesa, predstavljeni so cilji posamezne ure in povzetki doseganja le-teh. Namen evalviranja učnega procesa je bil spremljanje rezultatov raziskave, saj sem lahko le preko njih (evalvacij učnega procesa) videla, ali so bili cilji raziskovalnega dela doseženi.

6.1. 1.EVALVACIJA POUKA V OSMEM RAZREDU – Determinacija predznanja učencev o KD

Splošni cilj prve šolske ure je bil determinacija predznanja referentov oziroma učencev, ki so sodelovali v raziskavi. Predvidevala sem, da bo minimalno pet odstotkov učencev znalo pravilno definirati KD. Kot sekundarni splošni cilj je bila pravilna predstavitev osnovnih pojmov KD osmošolcem ter poskus pridobitve njihove pozornosti za tematiko. Analizo pridobljenih podatkov sem kasneje uporabila tudi pri prilaganju učne snovi. Pomembno je namreč, da pri celotnem projektu upoštevam tretje temeljno načelo Komenskega: *Prijeten, lahek ter naglo k smotru usmerjen napredek.*

Zastavljenih operativnih ciljev pred pričetkom prve skupne šolske ure je bilo več. Zastavila sem si cilj, da bodo učenci znali opredeliti pojme, jih znali naštetiti ter jih razlikovati med seboj in jih razložiti. Obenem pa sem sklepala tudi, da bodo učenci razlikovali med materialno in nematerialno kulturno dediščino, bili uspešni pri podajanju primerov iz obeh oblik KD ter da bodo lahko naštelili organizacije za zaščito kulturne dediščine.

Pred samim pričetkom prve šolske ure sem naletela na večjo oviro, saj nisem znala poenostaviti pojmov v tolikšni meri, da bi bili le-ti primerni za učni proces mladostnika v zadnji triadi OŠ. Posledično sem izdelala več osnutkov, pred samim pričetkom šolskega pouka pa sem se za dodaten nasvet obrnila na učitelja, ki je sodeloval v raziskovalnem delu. Podal mi je nekaj koristnih nasvetov glede poučevanja ter mi z nekaj kratkimi besedami predstavil osmi razred.

Ob samem začetku učnega procesa sem razdelila liste med učence ter jim dala navodilo, naj nanj zapišejo definicijo oziroma pojasnijo svoje razumevanje pojma KD.

Nato sem pobrala liste ter nadaljevala z učno uro tako, da sem razdelila učne liste. Pri prvem delu učnega lista je šlo predvsem za frontalno učno obliko podajanja snovi, medtem ko sem poskušala v drugi polovici prebiranja učnega lista uporabiti učno metodo dialoga oziroma

razgovora. Učence sem namreč poskušala spodbuditi, da sami razmišljajo o tematiki ter podajajo primere iz svoje okolice. Kar se tiče materialne kulturne dediščine to ni bil nikakršen problem. Nanj sem naletela, ko sem jim poskušala predstaviti nematerialno kulturno dediščino. Kot so učenci sami povedali, jim le-te dosedaj nikoli niso predstavili. Zato sem jim jo poskušala predstaviti s primerom ljudske pravlјice o nastanku Hublja²⁷ (reka, ki teče skozi Ajdovščino) ter nekaterimi drugimi znanji, ki jih zagotovo poznajo. Podala sem primere kulinaričnih receptov ("nonina jota") ter v obrti in športov. Eden izmed sposobnejših učencev je to takoj povezal s športom, s katerim se tudi sam ukvarja (v smislu »znanje, ki ga je name prenesel moj trener ter starši«).

Nato smo učno uro nadaljevali z reševanjem delovnega lista, ki se je neposredno nanašal na učni list. Kljub temu, da večina ni imela nikakršnih težav z reševanjem, sem hodila po razredu ter pomagala pri reševanju tistim, ki so ob reševanju naleteli na težave.

Prva šolska ura v osmem razredu je potekala po pričakovanjih. V drugem delu šolske ure se je med razgovorom pokazalo, da so učenci osvojili vse operativne cilje ter znali snov povezati s svojim okoljem. Podajali so primere KD iz domačega okolja, bližnjih mest ter tudi primere žive KD.

6.1.1. 2. EVALVACIJA POUKA V OSMEM RAZREDU- Organizacije varovanja KD

Druga šolska ura z osmim razredom je potekala takoj za prvo, tako da sem učno snov povezala neposredno na učno snov iz prve. Poskušala sem kar najbolj upoštevati drugo temeljno načelo Komenskega: *Pravilen, neprekinjen vrstni red*.

Pri prvi uri sem med poučevanjem organizacije za varovanje KD zgolj omenila, tako da sem nameravala v drugi to področje podrobneje obrazložiti. To je postal eden izmed splošnih ciljev. Torej pravilno obrazložiti, predstaviti organizacije in vzbuditi v učencih zanimanje zanje ter za njihovo delo.

Operativni cilji se navezujejo na cilje prejšnje šolske ure, da učenec zna naštet, opredeliti in predstaviti organizacije, namenjene varovanju KD (v Sloveniji in mednarodni javnosti). Predvidevala sem, da bo učenec znal obrazložiti, kaj in kako varujejo (torej katere organizacija varuje katero obliko KD in katere postopke pri tem uporabljajo). Učenec zna na primeru iz regije obrazložiti pomen dela organizacij.

²⁷ reka, ki teče v Ajdovščini

Šolski uri sem povezala z besedami: "Zakon in mednarodne določbe o kulturni dediščini bi bili nesmiselni, če ne bi imeli organizacij, ki skrbijo za njeno ohranitev. Te pazijo na njeno fizično ohranitev ter o njej osveščajo javnost. Ob tem pa niso pomembne samo organizacije na mednarodni in državni ravni. Najpomembnejšo vlogo igrajo lokalne organizacije, saj imajo prav te neposreden kontakt s prebivalstvom."

Učencem sem razdelila učne liste ter jim predstavila snov. Podajanje snovi ni potekalo samo v frontalni učni obliki. Poskušala sem vpeljati dialog z učenci. Pri tem moram poudariti, da so pobudo prevzeli učenci iz ruralnega okolja. Slednji so namreč izkazali za bolj povezane s svojo skupnostjo kot mestni otroci. Tako so tudi natančno vedeli za lokalna in folklorna društva, ki delujejo na področju KD. Ker sem jim že predstavila razliko med materialno in nematerialno dediščino, so sami predstavili nekatere običaje, ki jih ta društva poskušajo obuditi (Uspešnejši učenec je sam povezal društvo Gora ter predstavil furmanstvo, to povezal tudi z zgodovino in tem, kako je ta panoga vplivala na gospodarstvo. Z nekaj besedami je tudi predstavil, kako je furmanstvo zamrlo). Po zaključeni predstavitvi furmanstva sem učencem v razredu razdelila delovne liste ter jih pustila, da jih samostojno rešujejo.

Končni rezultat prvih dveh učnih ur je bilo razumevanje pojma KD in poznavanje vsaj najbolj osnovnih organizacij, ki delujejo na področju varovanja kulturne dediščine. Učenci so uspešno osvojili vse zastavljene operativne cilje, tudi zadnjega o primeru iz regije. Z zadnjim operativnim ciljem sem zagotovila upoštevanje tudi prvega temeljnega načela Komenskega. Učenec je namreč uspešno povezal podobo oziroma dogodek z besedo oziroma učno snovjo.

6.1.2. 3.EVALVACIJA POUKA V OSMEM RAZREDU- Učenčevo dožemanje KD v njegovem okolišu

Pri pisanju učne priprave ter vodenju učnega procesa v razredu sem poskušala upoštevati vsa tri načela (temeljna načela po Komenskem). Učni proces se je nadaljeval z zadnjo točko prejšnje šolske ure, torej prepoznavanje KD v svoji okolici. Na takšen način sem zagotovila neprekinjen vrstni red. Obenem pa je bila šolska ura manj teoretične narave, s čimer sem upoštevala 1. in 2. načelo. V ta namen nisem pripravila učnega in delovnega lista, saj so bile predvidene ustvarjalne naloge za skupinsko delo.

Splošnih ciljev je bilo pri tej šolski uri manj. Učenci so v sklopu skupinskega dela in dela v dvojicah razvijali čut za sočloveka ter delo v skupini, sposobnost komuniciranja in javnega nastopanja. Na primeru domačega kraja oziroma svoje okolice so spoznavali KD ter jo vrednotili.

Učenec je opazoval svojo okolico ter našteval primere KD ter vidnejše, pomembnejše spomenike. Opisoval je razvoj neke dediščine ter jo vrednotil. Znal je utemeljiti zakaj je ta dediščina pomembna za svoj domači kraj oz. domače okolje. Na primeru žive dediščine je obrazložil njen vpliv na razvoj družbe (recepti, obrti, šege in navade,...).

Pred pričetkom učnega procesa oziroma šolskega pouka mi je učitelj povedal, da je prejel pozitivne odzive od učencev na prejšnji dve uri. Tematika jenamreč sprožila zanimanje med učenci. Hoteli so izvedeti več o KD, zato so nekateri učenci delali samostojno, o KD pa so se pogovarjali tudi pri pouku. Spremljajoči učitelj je poudaril, da v predmetniku devetletke manjka predmet o kulturni dediščini. Po mnenju, ki ga je nato podal, bi bilo to izredno koristno ter dobro za splošno izobrazbo učencev.

Uvod v učno uro smo pričeli z igro asociacij. Podala sem jim navodila, naj na prazne liste pred njimi napišejo čim več asociacij (oziroma kot sem njim rekla povezav) na besedo DEDIŠČINA. Ob tem sem uporabila tudi tablo, na katero sem napisala besedo dediščina. V razredu je bilo namreč precej različnih učnih tipov, tako da sem z glasnim izgovarjanjem te besede pritegnila avditivni (slušni) učni tip učencev, s pisanjem na tablo pa vizualni in kinestetični učni tip.

V nadaljevanju pouka sem učence razdelila v skupine. Prisotnih je bilo 20 učencev, tako da sem jih brez težav lahko razdelila v pet skupin. Dala sem jim navodilo, naj na svoj unikaten način predstavijo KD iz svoje okolice. Nato sem učence pustila, da v miru delajo, razmišljajo, pišejo, ustvarjajo.

Ob koncu šolske ure sem povabila skupine pred tablo, kjer so predstavili svoje izdelke. Ob tem se opazila, da se velika večina učencev boji govornih nastopov oziroma jih slabo izvede. Po zaključenih predstavitvi izdelkov so učenci zapustili razred.

Doseganje ciljev, tako splošnih kot tudi operativnih, ni bilo tako dobro kot v prejšnjih dveh urah. Učenci so se naprej določenih skupinah slabše povezali. Zmotilo jih je, da niso smeli sami izbirati sošolcev, ki so sodelovali pri nalogi. Prav tako so bile slabše izvedene predstavitve in govorni nastopi. Nobenih težav pa ni bilo pri naštevanju in opisovanju primerov KD iz njihove okolice.

Šolska ura in rezultati, ki jih je dale, so ključni tudi iz vidika raziskave, saj nudijo vmesne rezultate, ki jih drugače ne bi mogli pridobiti.

6.1.3. 4.EVALVACIJA POUKA V OSMEM RAZREDU- Učenje kompleksnih pojmov

Četrta šolska ura je potekala pod naslovom Identiteta in tradicija. Gre za relativno kompleksne pojme, za katere sem se zbalala, da jih učenci ne bodo popolnoma razumeli. Kljub temu sem preko 3. načela poskušala olajšati učenje učencem.

Pred pričetkom šolske ure sem si zastavila več operativnih ciljev. Predvidevala sem, da bo učenec znal obrazložiti, opredeliti ter podati primere za pojme. Učenec naj bi ugotovil ter navedel pogoje za ustvarjanje identitete ter obrazloži vlogo KD pri procesu. Obenem je znal naštetih vsaj tri do pet primerov skupnosti. Nadarjeni učenec je definiral tudi, kaj to skupnost identificira.

Ob samem začetku šolske ure sem se zavedala, da bom zaradi kompleksnosti pojmov izgubila precej časa z razlago, zato sem skrajšala uvod. Razdelila sem učne liste, ki smo jih nato skupaj predelali tako, da je po en učenec prebral nekaj stavkov. Med odstavki smo se ustavljali, sproti sem jim zastavljala vprašanja o učni snovi. Predvsem je šlo za vprašanja, če znajo podati primer iz svoje okolice, družine ali izvenšolskih dejavnosti na besede: SKUPNOST, TRADICIJA, SIMBOL in IDENTITETA.

Besedo skupnost so učenci povezovali predvsem z besedno zvezo lokalna skupnost. Poznali so pomen besede skupnost, vendar ga niso znali obrazložiti. Prav tako besede skupnost niso znali povezati z drugimi oblikami kot so: družinska skupnost, verska skupnost,...

Podobne težave so nastale ob besedah simbol ter identiteta. Za besedo simbol so natančno vedeli kaj je, vendar je niso znali obrazložiti niti z definicijo niti z lastnimi besedami. Kot primere so navajali logotipe podjetji. Največ težav je bilo z besedo identiteta, ki so jo povezovali s "krizo identitete". Najmanj težav so učenci imeli ob obrazložitvi pojma tradicija. Pojem jim je bil že večkrat predstavljen, srečevali pa so ga – kot so sami zatrдили - povsod (v medijih, v šoli, doma).

Nato sem učni proces nadaljevala tako, da sem učencem razdelila delovne liste. Tokrat sem zamenjala pristop, ki sem ga imela dosedaj za reševanje nalog. Vsak učenec je prebral eno vprašanje, skupaj pa smo nato odgovarjali. Učenci so se tako lahko med seboj dopolnjevali, vsi pa so zagotovo rešili delovne liste.

V tej šolski uri smo predelali vse, kar je bilo na učnih listih, vendar nam je žal zmanjkalo časa za morebitna vprašanja o snovi.

Učenci so dosegali operativne cilje, vendar le v malce boljši meri kot sem prvotno pričakovala. Razumevanje in razlaga pojmov je potekala hitreje od predvidene, so pa zato učenci toliko počasneje oziroma težje navezovali učno snov na primere iz svoje okolice.

6.1.4. 5.EVALVACIJA POUKA V OSMEM RAZREDU- Mini test in analiza rezultatov učencev osmega razreda

Peta šolska ura je bila prilagojena učnemu načrtu Turistične vzgoje. Prilagodila sem se na prošnjo vodstva šole in v učno pripravo ure vključila še pojem propaganda ter nekaj drugih pojmov. Obenem sem v drugi polovici šolske ure preverjala pridobljeno znanje. To mi je prineslo končne rezultate raziskovalnega dela. Zaradi narave te šolske ure ter dodatnih pojmov je bil okrnjen *Prijeten, lahek in naglo k smotru usmerjen postopek*.

Splošni cilj pete šolske ure je bil spoznavanje novih pojmov in njihovo vrednotenje ter spoznavanje osnov trajnostnega razvoja KD v domačem okolju in državi.

Med operativne cilje sem v učno pripravo zapisala, da naj bi učenec znal pojasniti, kaj pomeni trajnostni razvoj, in obrazložiti, zakaj je pomemben; učenec znal pojasniti, kaj je to avtentičnost, znal povezati turizem s kulturno dediščino in trajnostnim razvojem.

Uvod v šolsko uro smo pričeli z razgovorom. Večina učencev je bila molčečna, učencev, ki bi aktivno sodelovali z dialogom, je bilo malo.

V prvem delu jedra šolske ure sem razdelila učne liste med učence. Zaradi obsega učne snovi oziroma dejavnosti v tej šolski uri, smo morali učni proces precej pospešiti. Skupaj smo predelali snov na učnem listu, nato pa sem jim razdelila delovne liste ali Mini teste. Preko teh sem kasneje pridobila informacije o napredku učencev oziroma njihovem sprejemnanju učne snovi.

Učenci so jih reševali samostojno, brez pomoči učitelja. Na takšen način se je zagotovilo, da ni nihče vplival na njihove odgovore. S sodelujočim učiteljem sva le skrbela za disciplino v razredu. Zaključku šolske ure sem namenila zadnjih pet minut. V tem času sem pobrala rešene teste ter jih mirila, saj jim je koncentracija že precej popustila, kar je neposredno vplivalo tudi na disciplino. Učence sem povprašala o kakršnihkoli morebitnih vprašanjih, na te pa nato odgovorila.

Mini test, ki so ga učenci reševali, sem zaradi interesa raziskave točkovala. Teste sem nato popravila. Vseh točk je bilo 25. Prva in druga naloga sta imeli enako število vseh možnih

točk, t.j. 5. Tretjo nalogo sem ovrednotila s 4. točkami. Četrta naloga je imela 5. točk, peta naloga pa 6 (bila je ustvarjalne narave, pri kateri so morali izkazati tudi svoje znanje kulturne dediščine).

Za normativ točkovanja ter posledično ocenjevanja testov sem vzela naslednjo lestvico:

<u>ODSTOTKI</u>	<u>TOČKE</u>	<u>OCENA</u>
0% - 44,9%	0 točk – 11,25 točke	1– NEZADOSTNO
45% - 59,9%	11,5 točke – 15 točk	2– ZADOSTNO
60% - 74,9%	15,25 točk – 18,5 točke	3– DOBRO
75% - 89,9%	18,75 točke – 22,5 točke	4 – PRAV DOBRO
90% - 100%	22,75 točke – 25 točk	5– ODLIČNO

Tabela 1: Točkovanje mini testa

Mini test je rešilo dvajset učencev, eden učenec je bil odsoten zaradi bolezni. Povprečna ocena pa je bila precej nizka, namreč samo 2,9.

<u>OCENA</u>	<u>ŠTEVILO UČENCEV, KI BI TO OCENO PREJELO</u>
1 - NEZADOSTNO	3
2 - ZADOSTNO	4
3 - DOBRO	6
4 – PRAV DOBRO	6
5 - ODLIČNO	1

Tabela 2: Ocene učencev

Negativne ocene so bile tri, zadostno oceno so prejeli štirje učenci. Dobro in prav dobro oceno je prejelo dvanajst učencev (od tega šest dobro in šest prav dobro). Edina, ki je prejela odlično oceno, je bila učenka, ki je že v preteklih urah izkazala nadarjenost ter interes za učno snov kulturne dediščine.

Kljub nižjim rezultatom od pričakovanih lahko šolsko uro štejejo kot uspešno, saj so učenci osvojili vnaprej zastavljene cilje in razumeli tudi bolj kompleksne pojme.

6.1.5. 6.EVALVACIJA POUKA V OSMEM RAZREDU- Zaključek sodelovanja z učenci osmega razreda

Za zadnjo šolsko uro sem predvidela delo oziroma pouk ustvarjalne narave, t.j. z grafičnimi izdelki. Zbrala sem primere slovenske kulturne dediščine. Njihova naloga pa je bila, da si izberejo eno in jo predstavijo s svojimi besedami ter na takšen način, kot to želijo. Ob zaključku ure sem predvidela individualne govorne nastope učencev.

Splošni cilj te ure je bil samostojno učenje ter govorno nastopanje. Učenec je spoznal in ovrednotil posamezen primer KD, znal je opredeliti pojme ter jih uporabiti v opisu KD. Za učence sem predvidevala, da bodo ovrednotili KD, jo kvalificirali ter opisali, podali svojo predstavo vnaprej določenega primera KD ter jo nato podali (predstavo) svojo sošolcem. Cilji, ki sem jih v učni pripravi predvidevala, so: predstavitev enega primera KD ter opisni govorni nastop, pojasnitev njenih avtentičnosti ter druge pojme, obrazložitev pomena primera za svojo neposredno okolico.

Primeri materialne kulturne dediščine so bili: Solkanski most, castra, fužine, obzidje v Celei, stara trta v Mariboru, cerkva na Blejskem otoku, soline, Bolnica Franja, Predjamski grad, potopljen rimski most pri Piranu, Štanjel, kolišča, Kafetarica (slika Ivane Kobilice), Lanthierijev dvorec.

Specifični primeri od zgoraj naštetih so bili: castra, fužine ter kolišča. Učenci bi jih namreč lahko navezali na konkretne znane primere, našteli pa bi lahko ogromno podatkov o njih.

Ko sem predstavila primere učencem, sem med njih razdelila prazne liste, na katere so pripravili svoje predstavitve. Vsak od učencev je dobil vnaprej določen primer ter pričel s pripravo govornega nastopa. Ker je moral vsak učenec izbrati drugačen primer kulturne dediščine, je nekatere zmedlo dejstvo, da niso bili vsi primeri iz njihovega že poznanega okolja.

Učenci so to obrazložili z besedami, da se o tem pač niso učili. Ker sem mislila, da se šalijo, sem se obrnila na učiteljico, ki mi je to potrdila. Zato sva se obe z učiteljico strinjali, da prekineva njihovo samostojno delo. Učence sva razdelili v dvojice ter jim pomagali pri reševanju.

Po tem, ko je večina zaključila s pripravami, smo se posvetili predstavivam. Učenci so prišli individualno pred tablo, kjer so imeli krajši govorni nastop.

V šesti šolski uri so učenci dosegli večino predvidenih oziroma vnaprej zastavljenih ciljev. Največjo težavo jim je predstavljal govorni nastop in razlaga pojmov.

6.2. EVALVACIJE UČNEGA PROCESA V DEVETEM RAZREDU

Poučevanje devetega razreda se je precej razlikovalo od poučevanja osmega razreda. Osnovna šola Šturje Ajdovščina mi je odstopila termin za poučevanje devetega razreda, da sem imela na voljo dve uri Turistične vzgoje enkrat na teden. Tako kot za osmi razred so mi tudi tu odstopili šest šolskih ur, kar pomeni, da sem trikrat poučevala v devetem razredu.

V naslednjem poglavju bom predstavila potek pouka devetega razreda v obliki evalvacij pouka. Predstavljeni bodo sprejemanje snovi med učenci, rezultati njihovega testa ter vse negativne in pozitivne točke mojega poučevanja ter njihovega sodelovanja pri pouku.

6.2.1. 1.EVALVACIJA POUKA V DEVETEM RAZREDU- Detereminacija predznanja učencev devetega razreda ter učenje osnovnih pojmov

Pri pripravi na prvo šolsko uro z devetim razredom nisem imela toliko težav, kot sem jih imela z osmim. Učni ter delovni list sem imela že pripravljen, tako da sem vedela, da učna snov ni preobsežna. V raziskovalne namene in za lažjo primerjavo sem med potekom raziskovalnega dela uporabljala enaka učila.

Tako kot v osmem razredu je bilo v devetem razredu več zastavljenih operativnih ciljev. Zastavljen je bil cilj, da bodo učenci znali opredeliti pojme, jih znali naštetih ter razlikovati med seboj in jih razložiti. Sklepala sem tudi, da bodo učenci razlikovali med materialno in nematerialno kulturno dediščino, bili uspešni pri podajanju primerov iz obeh oblik KD ter da bodo lahko naštelih organizacije za zaščito kulturne dediščine.

Ker sem potrebovala informacije o predznanju učencev o KD, sem tudi za deveti šolski razred pripravila isto vajo kot za osmi. Preko pridobljenih informacij iz te vaje sem lahko ustvarila okvirno oceno njihovega predznanja ter temu primerno kasneje prilagodila podajanje učne snovi v kasnejših šolskih urah.

Med učence sem razdelila prazne liste ter jim dala navodilo, naj nanje zapišejo oziroma opišejo svojo podobo KD. Dopustila sem jim tudi možnost, da pustijo prazen list, če niso vedeli popolnoma nič o tematiki.

Ko so končali s pisanjem svojih odgovorov, sem pobrala liste z njihovimi odgovori. Nato sem jim razdelila učne liste in pričela s frontalnim učno obliko tj. učno metodo razlage. Kot sem to

storila v osmem razredu, sem tudi v tem poskušala podajati primere nematerialne in materialne dediščine iz njihove okolice. Tu sem dosegla nekaj sodelovanja. Nekaj učenk je povežalo nematerialno kulturno dediščino z modo in razvojem oblačil ter slovenskimi narodnimi nošami. Učenec pa je povežal nematerialno kulturno dediščino z lesarsko industrijo. Učenci so pravilno povežali učno snov z znanjem in predmeti iz svoje okolice.

Po tem, ko smo predelali snov na učnem listu, sem med učence razdelila delovne liste. Skupaj smo predelali vso snov na delovnem listu tako, da sem postavljala vprašanja ter jih motivirala, da so odogovarjali na glas, samostojno.

Prva šolska ura z devetošolci je potekala hitreje, kot sem pričakovala. Učenci so dobro razumeli učno snov in povežovali tudi težje pojme s primeri iz svoje okolice. Težav z osvajanjem predhodno zastavljenih ciljev ni bilo. Nekatera vprašanja so bila prelahka, tako da sem jih morala dodatno motivirati ter tako obdržati njihovo pozornost.

Sodelujoči učitelj je ocenil težavnost učne snovi kot primerno za deveti razred, obenem pa je izrazil mnenje, da je predstavljena učna snov morda pretežka za učence osmega razreda.

6.2.2. 2.EVALVACIJA POUKA V DEVETEM RAZREDU- Učenje o organizacijah, ki varujejo KD, v devetem razredu

Druga šolska ura je tako kot v primeru sledi takoj za prvo skupno šolsko uro. Zato sem poskušala dano priložnost čimbolj izkoristiti za drugo načelo ter učence neprekinjeno oziroma čimbolj tekoče "peljati" na drugo. Prejšnjo uro sem večkrat omenila organizacije, ki sodelujejo pri varovanju KD, v drugi pa sem se namenila podrobneje obrazložiti njihovo delo.

Operativni cilji druge šolske ure: naštetih organizacije, ki ščitijo kulturno dediščino, predstaviti vsako od njih, opredeliti zakaj je njihovo delo pomembno, opisati njihovo delo v preteklosti.

Drugo šolsko uro sem pričela z učno metodo razgovora. Nato pa sem pričela razdeljevati učne liste med učence. Ko je vsak izmed učencev imel svoj učni list, smo pričeli s prebiranjem snovi z učnega lista. Predstavljeno učno snov na učnih listih smo predelali skupaj, tako da sem ob morebitnih nejasnostih vskočila ter jim jih razložila. Učenci so pokazali interes za učno snov in so želeli še bolj poglobiti vedenje o pojmih.

Ker se je čas šolske - učne ure hitro iztekal, sem razdelila med učence delovne liste. Vsak učenec je prebral po eno navodilo naloge, nato pa smo skupaj preko učne metode razgovora odgovorili na vprašanje. Z odgovori, ki so jih podajali nekateri učenci, sem bila navdušena.

Bili so pravilni, povedali so jih s svojimi besedami (kar pomeni da so o tematiki razmišljali in niso odgovora samo prebrali z učnega lista) ter jih nekaj tudi razširili s primeri iz svoje okolice.

Druga šolska ura z devetim razredom je potekala boljše kot sem pričakovala. Učenci so sledili ter razumeli učno snov. Zanj so izkazali interes ter dobro uporabljali učila. Izpolnili so vse operativne cilje ter hitro dojemali ter nadgrajevali naučene pojme.

6.2.3. 3.EVALVACIJA POUKA V DEVETEM RAZREDU- Delo z grafičnimi izdelki in učenčevo zaznavanje KD

Tretja šolska ura je bila kot predvideno manj frontalno naravnana. Po učni pripravi prav tako ni imela predvidenih učil. Učenci so pri tej šolski uri razvijali sposobnost javnega nastopanja oziroma govornega nastopa ter dela z grafičnimi izdelki. Pri delu z učenci pri tej šolski uri so prišla do izraza vsa tri načela Komenskega.

Predvidenih splošnih ciljev je bilo pri tej šolski uri manj; učenci so v sklopu skupinskega dela razvijali so sposobnost komuniciranja in javnega nastopanja.

Na primeru iz domačega kraja oziroma svoje okolice so spoznavali KD ter jo vrednotili. Učenec je opazoval svojo okolico ter našteval primere KD ter vidnejše, pomembnejše spomenike. Opisoval je razvoj neke dediščine ter jo vrednotil. Znal je utemeljiti, zakaj je ta dediščina pomembna za svoj domači kraj oz. domače okolje.

Učence sva z učiteljem razdelila v skupine ter med njih razdelila prazne liste. Navodilo je bilo enako kot sem ga podala v osmem razredu in sicer: »Z lastnimi besedami in na lasten način predstavite kulturno dediščino, ki jo lahko najdete v svoji okolici.«

Po dvajsetih minutah sem povabila učence pred tablo, kjer so predstavljali svoje izdelke. Imeli so manj treme kot so jo izkazali njihovi predhodniki. Predstavitve so potekale tekoče in brez zapletov.

Učenci so tekom tretje šolske ure dosegli in osvojili vse predvidene cilje. Presegli jih niso, pravzaprav je skoraj skrb vzbujajče dejstvo, da so konstanto delovali po liniji najmanjšega odpora. Ob tokratni šolski uri ni bilo izkazanega popolnoma nobenega interesa za snov.

6.2.4. 4.EVALVACIJA POUKA V DEVETEM RAZREDU- Identiteta in tradicija

Identiteta in tradicija, kotje bila naslovljena šolska ura, je v učni snov vsebovala več kompleksnih pojmov, nekateri so težje razumljivi in so že koraj abstraktni. Vendar sem tako

kot v osmem raredu poskušala obdržati nit med šolskimi urami z uporabo tretjega načela. Operativni cilji so bili zastavljeni po vzoru operativnih načel za osmošolce (to je bilo predvideno za lažjo primerjavo rezultatov).

Predvidevala sem, da bo učenec znal obrazložiti, opredeliti ter podati primere za pojme. Učenec ugotovi ter navede pogoje za ustvarjanje identitet ter obrazloži vlogo KD pri procesu. Obenem zna naštetih vsaj treh do petih primerov skupnosti.

Uvod v učno uro sem po nasvetu učitelja preskočil in takoj razložila učne liste. Kot v prejšnjih urah smo z učenci nato skupaj obravnavali vsebino učnega lista. Ponovno sem poskušala uvesti učno metodo razgovora, vendar so bili učenci, tako kot v prvi dveh urah, pri odgovarjanju pasivni. Učenci so kljub pasivnosti hitro napredovali skozi učni list in razumeli snov. Po tem, ko sem obrazložila neznane pojme iz učnega lista učencem, sem med njih razdelila delovne liste. Naloge na učilu so reševali individualno.

Ko so zaključili z reševanjem nalog na delovnem listu, smo skupaj pregledli podane odgovore. Učenci so dobro razumeli snov ter podajali primere iz svoje okolice.

Četrta šolska ura je bila dobro opravljena, saj so učenci osvojili vse zastavljene operativne in splošne cilje. Razumeli so dano učno snov ter podajali primere iz domačega okolja. Zaradi kvalitete njihovih odgovorov sem pričela sklepati, da je učna snov zanje prelahka in v nasprotju s tem kar je trdil sodelujoči učitelj.

6.2.5. 5.EVALVACIJA POUKA V DEVETEM RAZREDU- Mini test in analiza rezultatov učencev devetega razreda

Kot že omenjeno sem vsebino pete šolske ure prilagodila na prošnjo vodstva OŠ. Kljub dodanim pojmom sem poskušala še naprej upoštevati 2. in 3. načelo.

Operativni cilji: učenec zna pojasniti pomen trajnostnega razvoja ter obrazložiti pojem kot tak. Spoznava nove pojme ter osnove trajnostnega razvoja. Učenec podaja primere iz domačega okolja ter Slovenije. Poveže pojme med sabo ter razume, zakaj je trajnostni razvoj pomemben za varstvo in ohranjanje KD.

Tekočo snov so učenci hitro predelali in razumeli. Nato sem nadaljevala z drugo polovico osrednjega dela učnega procesa, ki je bil namenjen zbiranju podatkov za končno analizo raziskave. Med učence sem razdelila Mini teste. Za reševanja sem jim pustila dvajset minut časa. Reševali so v tišini in zbrano.

Skoraj vsi učenci so rešili test v manj kot v dvajsetih minutah, kar ni presenetljivo, saj je bilo le pet nalog, navodila in vprašanja v nalogah pa so bila precej preprosta.

Učenci so kljub kompleksnosti pojmov osvojili predhodno zastavljene operativne cilje. Kot se je to zgodilo že pri prejšnji šolski uri, jih niso presegali ter niso izkazali interesa v tej smeri, da bi tako kot učenci osmega razreda sami raziskovali ozirna iskali primere KD. Kljub pasivnosti je bilo sodelovanje razreda še vedno dobro. Točkovanje Mini testa je ostalo enako, kot pri ocenjevanju učencev osmega razreda.

Vseh rešenih testov je bilo 16. Šest učencev se je udeležilo šolskega tekmovanja o diabetesu, dva učenca pa sta bila odsotna zaradi neznanih vzrokov, vseh učencev v tem razredu je 24. Od šesnajstih učencev, ki so bili prisotni pri uri, bi le eden dobil negativno oceno (1). Dva bi prejela zadostno (2). Velika večina, kar sedem učencev, bi prejelo oceno dobro (3). Pet bi jih prejelo oceno prav dobro (4). Le ena učenka bi prejela oceno odlično (5).

<u>OCENA</u>	<u>ŠTEVILO UČENCEV, KI BI TO OCENO PREJELO</u>
1 - NEZADOSTNO	1
2 - ZADOSTNO	2
3 - DOBRO	7
4 – PRAV DOBRO	5
5 - ODLIČNO	1

Tabela 3.: Prikaz prejetih ocen učencev v devetem razredu

Povprečna ocen v devetem razredu bi bila 3,2. Glede na rezultate testa ter hitro dojetje in razumevanje tudi kompleksnejših pojmov, menim, da je bila učna snov za učence devetega razreda prelahka.

Tudi pri zadnji skupni šolski uri so učenci osvojili predvidene operativne cilje. Nobeden izmed novo predstavljenih pojmov jim ni delal težav, hitro so jih razumeli ter povezovali s primeri iz svojega domačega okolja.

6.2.6. 6.EVALVACIJA POUKA V DEVETEM RAZREDU- Predstavitve primerov nacionalne KD

Vsebina šeste šolske ure v devetem razredu se je nanašala na učenčevo predstavitev kulturne dediščine. Poudarek je bil na delu z grafičnimi izdelki ter vajah iz javnega nastopanja.

Operativni cilji, ki sem si jih zastavila za to šolsko uro, so: učenec spozna, vrednoti ter ovrednoti posamezen primer KD; opredeli in razume pojme ter jih uporabiti v opisu KD; predstaviti vsaj en primer KD; učenec obrazloži ter objasni njeno avtentičnost.

Učencem sem predstavila tematiko zadnje učne ure. Vzela sem prazne liste ter jih pričela deliti, ob tem pa podala navodila. Ko je vsak imel svoj list, sem še predstavila primere (bili so isti kot v osmem razredu), ki so si jih lahko izbrali: Solkanski most, castra, fužine, žlikrofi, kranjska klobasa, suha roba, soline, Bolnica Franja, tolminske ljudske pripovedke, Predjamski grad, Štanjel, Veno Pilon ter njegova dela, kolišča, Lanthierjev dvorec, pršut, Srečko Kosovel in njegova dela, klekljanje.

Učenci so lahko izbrali poljubno obliko predstavitve, večina jih je izbrala obliko oglasa, v katerem je promovirala KD v turistične namene.

Po podanih navodilih sem jim pustila dvajset minut časa za reševanje. Nato so sledile predstavitve. Upala sem, da bodo učenci v oglasu poudarili ali vsaj uporabili pojme, ki so se jih naučili v preteklih dveh tednih, vendar temu ni bilo pri vseh tako. Kljub temu so dobro opisovali in dosegali predvidene cilje.

Ko so zaključili svoje izdelke, so individualno prihajali pred tablo, kjer so predstavili svoje izdelke. Govorni nastop jim ni delal težav in so ga lepo izpeljali.

Učenci so dosegli vse zastavljene operativne cilje ter dobro opravili govorne nastope. Ti jim niso delali nobenih težav, učenci so uporabili številne novopredstavljene pojme ter jih povezali s svojimi primeri KD.

6.3. POVZETEK PREDZNAJANJA IN DOSEŽENIH REZULTATOV UDELEŽENCEV RAZISKAVE

V tem poglavju je podana primerjava znanja o KD, ki so ga osvojili učenci devetega in osmega razreda OŠ Šturje Ajdovščina. Prav tako je primerjan izkazan interes mladostnikov, ki so sodelovali v raziskavi, do učne snovi. Oboje sem primerjala po kriterijih, ki sem jih obrazložila in utemeljila vzporedno z ustvarjeno analizo.

Prvo šolsko uro sodelovanja – poučevanja KD sem v obeh sodelujočih razredih preverila predznanje mladostnikov o KD. Ob zaključku raziskave pa se je prav tako preverilo tudi pridobljeno znanje učencev. Ob tem je bila uporabljena kvalitativna raziskovalna metoda. V primeru preverjanja predznanja je bil kot raziskovalni inštrument uporabljen prazen list. Ob preverjanju pridobljenega znanja je bil raziskovalni inštrument Mini test.

Da bi lahko videli učni napredek učencev, sem primerjala odgovore iz prve šolske ure, ko so učenci svoj odgovor zapisali na prazne liste, ter drugo nalogo iz Mini testa. Obe zastavljeni nalogi sta imeli enako vprašanje t.j. »Kaj je *Kulturna dediščina*?«.

Za pravilen odgovor so se upoštevale tri različne možnosti: definicijo pojma iz učnih listov prve šolske ure "Kulturna dediščina je produkt (stvar) sedanjosti. Ustvarjamo jo v sedanjosti, vire za njeno opredelitev pa iščemo v preteklosti za namene prihodnosti. Je ključnega pomena za razumevanje preteklosti, saj jo povezuje s sedanjostjo".

Obenem pa sta veljala za pravilen odgovor še dve prej predstavljeni definiciji. Prva je iz Slovenskega etnografskega leksikona: "Kulturna dediščina so kulturne sestavine, kakršne izvirajo iz širokega etnografskega pojmovanja kulture. Dosežki preteklih dob s področja materialne, družbene in duhovne dediščine, ki so temelj za ohranitev kulturne identitete Slovencev."²⁸

Predstavljena pa jim je bila tudi definicija po Zakonu o varovanju kulturne dediščine: "Dediščina so dobrine, podedovane iz preteklosti, ki jih Slovenke in Slovenci, pripadnice in pripadniki italijanske in madžarske narodne skupnosti in romske skupnosti ter drugi opredeljujejo kot odsev in izraz svojih vrednot, identitet, verskih in drugih prepričanj, znanj in tradicij. Dediščina vključuje vidike okolja, ki izhajajo iz medsebojnega vplivanja med ljudmi in prostorom skozi čas."²⁹

Prav tako je pravilen odgovor opisni odgovor, ki nakazuje znanje učenca. Npr: »Nekaj, kar se (prenaša) ohranja za naslednje rodove, je pomembno za narod in je povezano s skupnostjo, tradicijo in simboli.«

Primer opisnega odgovora, ki se ga je ocenilo kot nepravilnega: »Nekaj kar se predaja iz roda v rod.«

²⁸Slovenski etnografski leksikon; 266-267

²⁹Nepremičninsko pravo, Zbirka predpisov; 656

V obeh primerih, tako v primeru osmega kot v primeru devetega razreda, ni bilo pri preverjanju predznanja (ko so učenci zapisali, pred začetkom poučevanja kaj je zanje KD) konkretnih odgovorov. Večina je naštevala primere KD iz svoje okolice ali pa oddajala prazne liste. Nihče ni napisal opisnega odgovora ali definicije. Tako se je štelo njihovo predznanje kot nično oziroma so imeli predstavo o pomenu pojma, niso pa ga znali ubesediti.

Učenci osmega razreda so imeli na listih naštete samo primere materialne kulturne dediščine, pet učencev pa je oddalo prazen list. Vseh oddanih listov z odgovori je bilo 21. Učenci devetega razreda niso oddali nobenega praznega lista, vendar obenem ni bilo tudi nobenega lista z definicijo (niti napačno). Vsi so naštevali primere iz svoje okolice, tako kot učenci osmega razreda, vsi našteti odgovori so bili primeri materialne KD. Vseh oddanih listov je bilo prav toliko kot v osmem razredu.

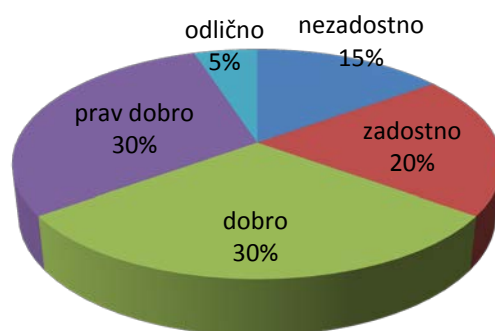
Ker ni bilo niti enega lista, ki bi vseboval pravilno definicijo oziroma pravi opisni odgovor, se je predznanje udeležencev štelo kot nično.

Spodaj so navedene tudi pridobljene ocene učencev na Mini testu. Učenci so odgovarjali na ista vprašanja ter reševali enake naloge. To je bilo pripravljeno z namenom lažje končne primerjave ter podane ocene uspešnosti raziskovalnega dela.

Povprečna ocena osmega razreda je bila 2,9. Ko pa sem se osredotočila samo na drugo vprašanje (Kaj je kulturna dediščina?), je bilo samo pet odgovorov takih, ki so ustrezali zgoraj zapisanim kriterijem. Če kodificiramo rezultate, to pomeni samo 23 odstotno izboljšanje znanja učencev osmega razreda.

Povprečna ocena učencev devetega razreda je bila 3,2. Pri testu je sodelovalo (kljub sicer večjemu številu sodelujočih učencev) 21 učencev. Kriterijem ustrezen odgovor je podalo 6 učencev, kar v kodificiranem rezultatu pomeni 28 odstotkov vseh sodelujočih učencev v tem razredu.

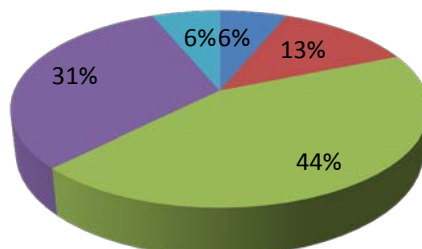
Ocene osmega razreda na Mini testu

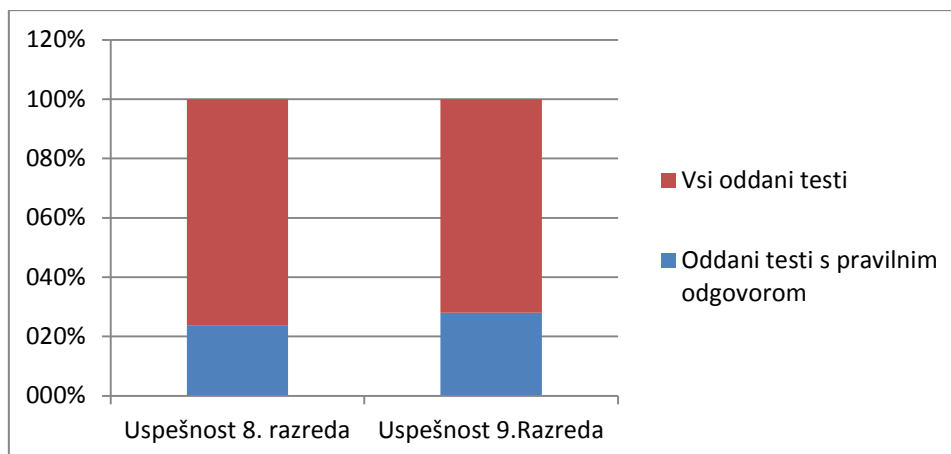
Graf 1.: Ocene učencev osmega razreda dosežene na Mini testu

Ocene devetega razreda Mini testa

■ nezadostno ■ zadostno ■ dobro ■ prav dobro ■ odlično

Graf 2.: Ocene učencev devetega razreda dosežene na Mini testu.

Graf 3.: Primerjava uspešnosti 8. in 9. razreda

Kot uspešnejši so se tako izkazali učenci devetega razreda, ki so tudi tekom raziskovalnega dela hitreje reševali zastavljene naloge na učilih ter lažje osvojili kompleksnejše pojme.

Stopnjo izražene interesa se je primerjalo z dodatnim, prostovoljnim delom in delom, ki so ga morali opraviti doma. Učenci devetega razreda, ki so sicer praviloma lažje osvojili učno snov, so izkazali manjši interes za KD. Slednje se lahko sklepa, saj večina ni opravila nalog, ki bi jih morala opraviti doma, ter ni samostojno delala. Učenci osmega razreda so redno opravljali tudi zastavljene naloge (t.j. domače naloge). Trije pa so izkazali večji interes do učne snovi v smislu samostojnega raziskovanja oz. poglobljanja znanja.

Ob tem sem zaključila, da so imeli boljše rezultate na področju sprejemanja in osvajanja učne snovi učenci devetega razreda, učenci osmega razreda pa so pokazali več interesa za učno snov.

7. ZAKLJUČEK

Prvotna zasnova Projekt Culturalisa je imela kot glavni cilj povečati zavest o pomenu KD v širši javnosti preko dela z učenci. Projekt je predvideval izvajanje raziskovalnega dela z mladostniki v obliki prostočasne dejavnosti, vendar to žal ni bilo izvedljivo.

Pouk se je izvajal pri Slovenskem jeziku (tri šolske ure), Državlanski in domovinski vzgoji in etika (tri šolske ure) ter Turistični vzgoji (šest šolskih ur). Kljub spremembi učnega programa se cilji niso spremenili. Predvidevala sem, da bodo učenci znali pravilno definirati pojem KD ter podati primer iz svoje domače okolice ali regije. Obenem sem predvidevala, da bodo znali pojasniti osnovne pojme kot so: trajnostni razvoj, avtentičnost, tradicija, identiteta.

Teoretično izhodišče raziskovalnega dela je bilo, da med mladostniki obstaja interes za KD in njej sorodno tematiko, vendar učenci nimajo pravega dostopa do informacij. Prav tako sem pri pripravi raziskave predvidevala, da bodo mladostniki dobro sprejeli učno snov.

Kot sem že zapisala v prejšnjem poglavju, so učenci osvojili vse predvidene splošne in operativne cilje. Učno uspešnejši so bili učenci devetega razreda, ki so hitreje osvojili vse, tudi težavnejše pojme. Večjo mero interesa za učno snov in kulturno dediščino so pokazali učenci osmega razreda.

Izbirni predmet, kot ga predvideva Predlog učnega načrta za izbirni predmet Etnologija – dediščina in način življenja, bi bil po izsledkih raziskave uspešen. Kot je dokazala v raziskovalnem delu dr. Kukanja Gabrijelčič, je tematika izredno slabo zastopana v dosedanjih učilih ter učnih načrtih. Raziskovalno delo Projekta Culturalis pa je dokazalo, da med učenci v zadnji triadi dovolj zanimanja za tovrstno učno snov.

Učne priprave ter učni načrt, ki sem jih pripravila za tekoče delo projekta, lahko v prihodnje služijo kot smernice za bodoče delo z mladostniki v zadnji triadi osnovne šole. Vsekakor si učna snov zasluži več pozornosti med samim šolskim poukom. Obenem pa menim, da bi bilo potrebno pri prihodnjem poučevanju KD v OŠ zmanjšati teoretični del oziroma prerazporediti teorijo in učencem ponuditi več interaktivnih nalog, ki bi jih spodbujale k razmišljanju o učni snovi. Predvsem pa bi bilo potrebno učencem ponuditi naloge, ki jih lahko aplicirajo neposredno na svoje okolje. Kot se je izkazalo tekom raziskovalnega dela, učenci tako lažje razumejo ter osvojijo učno snov, obenem pa spoznavajo svojo okolico, ki ni nujno najboljše zastopana v sedanjih učnih pripomočkih.

Dediščina je konstrukt sedanjosti, ki se prilagaja potrebam družbe. "Družbena pogojenost se zrcali v mnogoterosti obujenih interpretacij in v skupinah, ki te interpretacije vzdržujejo...Različne interpretacije istih preteklih dogodkov potrjujejo, da je selektivno obujanje preteklosti del procesa oblikovanja (nacionalne) identitete, v kateri je pogled na preteklost oblikovan v potrjevanju potreb, ki jih skupnosti narekuje sedanjost."³⁰ Zatorej lahko preko poučevanja mladostnikov v dveh različnih starostnih skupinah neposredno vplivamo na družbo ter njeno pozitivno percepcijo KD. Na dolgi rok bi takšno sodelovanje z mladostniki pozitivno vplivalo tudi na sam trajnostni razvoj lokalnega prostora, saj bi vplivalo na boljše vrednotenje in prepoznavnost KD .

Menim, da bi na osnovnošolskem nivoju bilo smiselno pouk oz učenje o KD vpeljati v zadnjih dveh razredih osnovne šole ter v srednjih strokovnih šolah. V OŠ se bi na takšen način v prvi meri posvetili teoriji KD in zanimivostim iz lokalnega območja. Srednje strokovne šole, predvsem tiste za specializirane poklice, kot so kuhar, lesar, idr. ter tudi izobraževanja, ki imajo kot temelj bodoče delo v turistični dejavnosti, pa bi lahko v praksi poskrbeli za ohranitev nesnovne KD ter se povezovali z inštitucijami, ki za dediščino skrbijo.

³⁰Širok; Spomeniki, javni prostor in spomin; 634

8. PREGLED LITERATURE

STROKOVNE KNJIGE

- Bogataj, Hazler, Etnologija-dediščina in način življenja (predlog učnega načrta za izbirni predmet v 8. in 9. Razredu; Ljubljana 1998
- Komensky, Velika didaktika; Novo mesto, 1995
- Fakin Bajec, Procesi ustvarjanja kulturne dediščine; Ljubljana, 2011
- Trškan, Lokalna zgodovina - Učenje z odkrivanjem; Ljubljana 2007
- Slovenski etnografski leksikon; Založba Mladinska knjiga, Ljubljana, 2004;
- Nepremičninsko pravo, Zbirka predpisov; Založba GV, Ljubljana 2009
- Več avtorjev: Učni načrt za izbirni predmet Turistična vzgoja, Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo, Ljubljana 2004;
- France Verbinc, Slovar tujk; Cankarjeva založba v Ljubljani, Ljubljana, 1968; str. 196
- Veliki splošni leksikon; C-G; Založba DZS, Ljubljana 1998
- Oto Luthar, Marjeta Šašel Kos, Nada Grošelj, Gregor Pobežin: Zgodovina historične misli, Založba ZRC; Ljubljana 2006
- Adriana Aralica, Tomaž Čebela, Boštjan Jerman, Mojca Kovač: Vidik človekovih pravic glede naravne in kulturne dediščine: Vloga UNESCO; Društvo za Združene narode za Slovenijo, Ljubljana 2012
- Več avtorjev, Slovar tujk; Učila International, Tržič, 2006

STROKOVNI ČLANKI:

- Jezernik, Preteklost in dediščina;
- Delak Koželj, Etnologija in kulturna dediščina: definicije, vloge, pomeni;
- Čeplak Mencin, Neotipljiva kulturna dediščina: Unesco in etnografski muzeji
- Širok; Spomeniki, javni prostor in spomin- Izgradnja družbene preteklosti na obmejnem območju, Goriški letnik: Zbornik Goriškega muzeja, 33-34/II, 2009/2010, str. 631-642

ELEKTRONSKI VIRI:

- http://www.mizks.gov.si/fileadmin/mizks.gov.si/pageuploads/podrocje/razvoj_solstva/crp/2008/crp_V5_0237_porocilo_p2.pdf; str. 17.; zadnji ogled: 27.03.2013

- <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200816&stevilka=485>; zadnji ogled: 21.1.2013
- <http://www.nesnovnadediscina.si/> ; zadnji ogled: 29.05.2013

UČNA PRIPRAVA:

Osnove informacije o kulturni dediščini

DATUM: 25.9.2011

IME IN PRIIMEK: Jana Rijavec

OSNOVNI PODATKI:

Šola: Osnovna šola Šturje Ajdovščina
Razred: 8.razred
Datum: 3.10.2011
Predmet: Državlјanska in domovinska vzgoja in etika
Učna tema: Osnove kulturne dediščine
Učna enota: Osnovne informacije o kulturni dediščini
Učne oblike: - individualna učna oblika ali individualno delo - frontalna učna oblika ali frontalno delo
Učne metode: -metoda razlage - metoda razgovora ali pogovora - metoda reševanja problemov - metoda dela z grafičnimi izdelki (metoda pisno-grafičnih izdelkov, metoda slikovno-grafičnih izdelkov)
Operativni učni cilji → Ob koncu učne ure učenec zna: - opredeliti pojme -razlikovati med pojmi ter jih obrazložiti - razlikovati med materialno in nematerialno kulturno dediščino - podati primer tako materialne kot nematerialne kulturne dediščine - našteti organizacije za zaščito kulturne dediščine
Učna sredstva: - učila: učni list, delovni list - učni pripomočki: tabla, krede,
Didaktične etape učnega procesa: 1. PRIPRAVLJANJE ALI UVAJANJE. 2. OBRAVNAVANJE NOVE UČNE SNOVI ALI USVAJANJE. 3. URJENJE ALI VADENJE.

4. PONAVLJANJE.
Didaktična načela: nazornost, postopnost, sistematičnost, aktivnost, življenjskost, problemskost
Medpredmetne povezave: spoznavanje okolja, družba, državljanska vzgoja in etika, zgodovina, geografija, slovenščina
<p>Novi pojmi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Snovna (materialna) dediščina so glede na svojo pojavnost v prostoru posamične stavbe, skupine stavb, območja, predmeti in zbirke predmetov • Stavbna dediščina so stavbe, vključno s pripadajočimi napeljavami, okrasjem, opremo in pripadajočimi zemljišči, drugi grajeni sestavi, naselja ter njihovi deli in prostorske ureditve, tudi če so oblikovane iz naravnih prvin. Podrobneje stavbno dediščino razvrščamo na: <ul style="list-style-type: none"> ○ stavbe (enote): vse stavbe ali grajeni sestavi, ki imajo izrazit zgodovinski, arheološki, umetniški, znanstveni, družbeni ali tehniški pomen; ○ skupine stavb: enovite skupine mestnih ali podeželskih stavb, ki imajo izrazit zgodovinski, arheološki, umetniški, znanstveni, družbeni ali tehniški pomen in so medsebojno dovolj povezane, da sestavljajo prostorsko določljive enote; ○ območja: skupne stvaritve človeka in narave, torej površine, ki so delno zazidane, dovolj prepoznavne in enovite, da so prostorsko določljive, in ki imajo poseben zgodovinski, arheološki, umetniški, znanstveni, družbeni ali tehniški pomen. • Arheološka dediščina so vse ostaline, predmeti in vsakršni človeški sledovi iz preteklih obdobij na površju, v zemlji in vodi, katerih ohranjanje in preučevanje prispevata k odkrivanju zgodovinskega razvoja človeštva in njegove povezanosti z naravnim okoljem in za katere je arheološko raziskovanje glavni vir podatkov. • Nesnovna (nematerialna) dediščina so znanja, spretnosti, šege in navade, prepričanja in vrednote, kot jih zaznavajo in uresničujejo ljudje, ki so povezani z ustvarjanjem, uporabo, razumevanjem in njenim posredovanjem sedanjim in prihodnjim rodovom.

POTEK UČNE URE

UVODNI DEL: UVAJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
10 minut	Razdeli liste in poda učencem nalogo. Naloga je odgovoriti na vprašanje, kaj vi mislite da je kulturna dediščina	Učenec odgovarja na vprašanje, v primeru težav se posvetuje z učiteljem	Metoda razgovora in pogovora, metoda dela z grafičnimi izdelki (odgovori na listu) / frontalna učna oblika ter individualna učna oblika / listi, pisala, kreda, tabla

--	--	--	--

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI / SPROTNO PONAVLJANJE

VSEBINSKI POUDARKI	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
1. 15 minut	Razdeli učne in delovne liste ter pomaga učencem, preko metode razlage razloži osnovne informacije, ter poda zadolžitev.	Učenci prejmejo učne in delovne liste od učitelja, prisluhnejo ter poslušajo razlago, berejo iz učnega lista ter rešujejo delovni list istočasno. Če se jim kje zatakne oz. Ne vedo kako odgovoriti na vprašanja se posvetujejo z učiteljem. Delovni list reši le deloma, toliko, kolikor ga je zadolžil učitelj	Metoda dela z grafičnimi izdelki, metoda razlage, metoda dela s pisnimi viri, metoda razgovor in pogovora /frontalna učna ter individualna učna oblika /delovni listi, učni listi
2. 15 minut	Učitelj še naprej pomaga učencem pri reševanju delovnega lista ter jim obenem podaja dodatne informacije	Poslušša učiteljevo razlago, ter rešuje delovni list s pomočjo učnega lista ter znanja, ki ga je prejel od učitelja	Metoda dela z grafičnimi izdelki, metoda razlage, metoda dela s pisnimi viri, metoda razgovor in pogovora /frontalna učna ter individualna učna oblika /delovni listi, učni listi

--	--	--	--

ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE / PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
5 minut	Polsuša vtise učencev. Še enkrat jim postavi vprašanje, kaj si mislijo o Kulturni dediščini, ob tem pa jih poskuša napeljati na razmišljanje, kje lahko najdejo kulturno dediščino okoli sebe, v svojem domačem kraju ter kakšen se jim zdi odnos, kot ga poznajo, do kulturne dediščine.	Odgovarjajo na vprašanja učitelja ter premišljeno podajajo svoje odgovore.	Metoda razlage, metoda razgovora in pogovora

SEZNAM PRILOG:

1. Učni list
2. Delovni list

UČNA PRIPRAVA:

Osnove informacije o kulturni dediščini

DATUM: 25.9.2011

IME IN PRIIMEK: Jana Rijavec

OSNOVNI PODATKI:

Šola: Osnovna šola Šturje Ajdovščina
Razred: 9.razred
Datum: 6.10.2011
Predmet: Turistična vzgoja
Učna tema: Osnove kulturne dediščine
Učna enota: Osnovne informacije o kulturni dediščini
Učne oblike: - individualna učna oblika ali individualno delo - frontalna učna oblika ali frontalno delo
Učne metode: -metoda razlage - metoda razgovora ali pogovora - metoda reševanja problemov - metoda dela z grafičnimi izdelki (metoda pisno-grafičnih izdelkov, metoda slikovno-grafičnih izdelkov)
Operativni učni cilji → Ob koncu učne ure učenec zna.: - opredeliti pojme, jih znali naštetiti ter razlikovati med njimi in jih razložiti - razlikovati med materialno in nematerialno kulturno dediščino - podati primer tako materialne kot nematerialne kulturne dediščine - naštetiti organizacije za zaščito kulturne dediščine
Učna sredstva: - učila: zgodovinski vir, učni list - učni pripomočki: tabla, krede,
Didaktične etape učnega procesa: 1. PRIPRAVLJANJE ALI UVAJANJE. 2. OBRAVNAVANJE NOVE UČNE SNOVI ALI USVAJANJE. 3. URJENJE ALI VADENJE. 4. PONAVLJANJE.
Didaktična načela: nazornost, postopnost, sistematičnost, aktivnost, življenjskost, problemskost

Medpredmetne povezave:

spoznavanje okolja, družba, zgodovina, geografija, slovenščina, turistična vzgoja

Novi pojmi:

- **Snovna (materialna) dediščina** so glede na svojo pojavnost v prostoru posamične stavbe, skupine stavb, območja, predmeti in zbirke predmetov
- **Stavbna dediščina** so stavbe, vključno s pripadajočimi napeljavami, okrasjem, opremo in pripadajočimi zemljišči, drugi grajeni sestavi, naselja ter njihovi deli in prostorske ureditve, tudi če so oblikovane iz naravnih prvin. Podrobneje stavbno dediščino razvrščamo na:
 - stavbe (enote): vse stavbe ali grajeni sestavi, ki imajo izrazit zgodovinski, arheološki, umetniški, znanstveni, družbeni ali tehniški pomen;
 - skupine stavb: enovite skupine mestnih ali podeželskih stavb, ki imajo izrazit zgodovinski, arheološki, umetniški, znanstveni, družbeni ali tehniški pomen in so medsebojno dovolj povezane, da sestavljajo prostorsko določljive enote;
 - območja: skupne stvaritve človeka in narave, torej površine, ki so delno zazidane, dovolj prepoznavne in enovite, da so prostorsko določljive, in ki imajo poseben zgodovinski, arheološki, umetniški, znanstveni, družbeni ali tehniški pomen.
- **Arheološka dediščina** so vse ostaline, predmeti in vsakršni človeški sledovi iz preteklih obdobij na površju, v zemlji in vodi, katerih ohranjanje in preučevanje prispevata k odkrivanju zgodovinskega razvoja človeštva in njegove povezanosti z naravnim okoljem in za katere je arheološko raziskovanje glavni vir podatkov.
- **Nesnovna (nematerialna) dediščina** so znanja, spretnosti, šege in navade, prepričanja in vrednote, kot jih zaznavajo in uresničujejo ljudje, ki so povezani z ustvarjanjem, uporabo, razumevanjem in njenim posredovanjem sedanjim in prihodnjim rodovom.

POTEK UČNE URE**UVODNI DEL: UVAJANJE**

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
	Razdeli liste in poda učencem nalogo. Naloga je odgovoriti na vprašanje, kaj vi mislite da je kulturna dediščina	Učenec odgovarja na vprašanje, v primeru težav se posvetuje z učiteljem	Metoda razgovora in pogovora, metoda dela z grafičnimi izdelki (odgovori na listu) / frontalna učna oblika ter individualna učna oblika / listi, pisala, kreda,

10 minut			tabla
-----------------	--	--	-------

GLAVNI DEL: OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI / SPROTNO PONAVLJANJE

VSEBINSKI POUDARKI	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI PRIPOMOČKI
1. 15 minut	Razdeli učne in delovne liste ter pomaga učencem, preko frontalne metode jim razloži osnovne informacije, ter poda zadolžitev.	Učenci prejmejo učne in delovne liste od učitelja, prisluhnejo ter poslušajo razlago, berejo iz učnega lista ter rešujejo delovni list istočasno. Če se jim kje zatakne oz. Ne vedo kako odgovoriti na vprašanja se posvetujejo z učiteljem. Delovni list reši le deloma, toliko, kolikor ga je zadolžil učitelj	Metoda dela z grafičnimi izdelki, metoda razlage, metoda dela s pisnimi viri, metoda razgovor in pogovora /frontalna učna ter individualna učna oblika /delovni listi, učni listi
2. 15 minut	Učitelj še naprej pomaga učencem pri reševanju delovnega lista ter jim obenem podaja informacije tudi frontalno	Poslušša učiteljevo razlago, ter rešuje delovni list s pomočjo učnega lista ter znanja, ki ga je prejel od učitelja	Metoda dela z grafičnimi izdelki, metoda razlage, metoda dela s pisnimi viri, metoda razgovor in pogovora /frontalna učna ter individualna učna oblika /delovni listi, učni listi

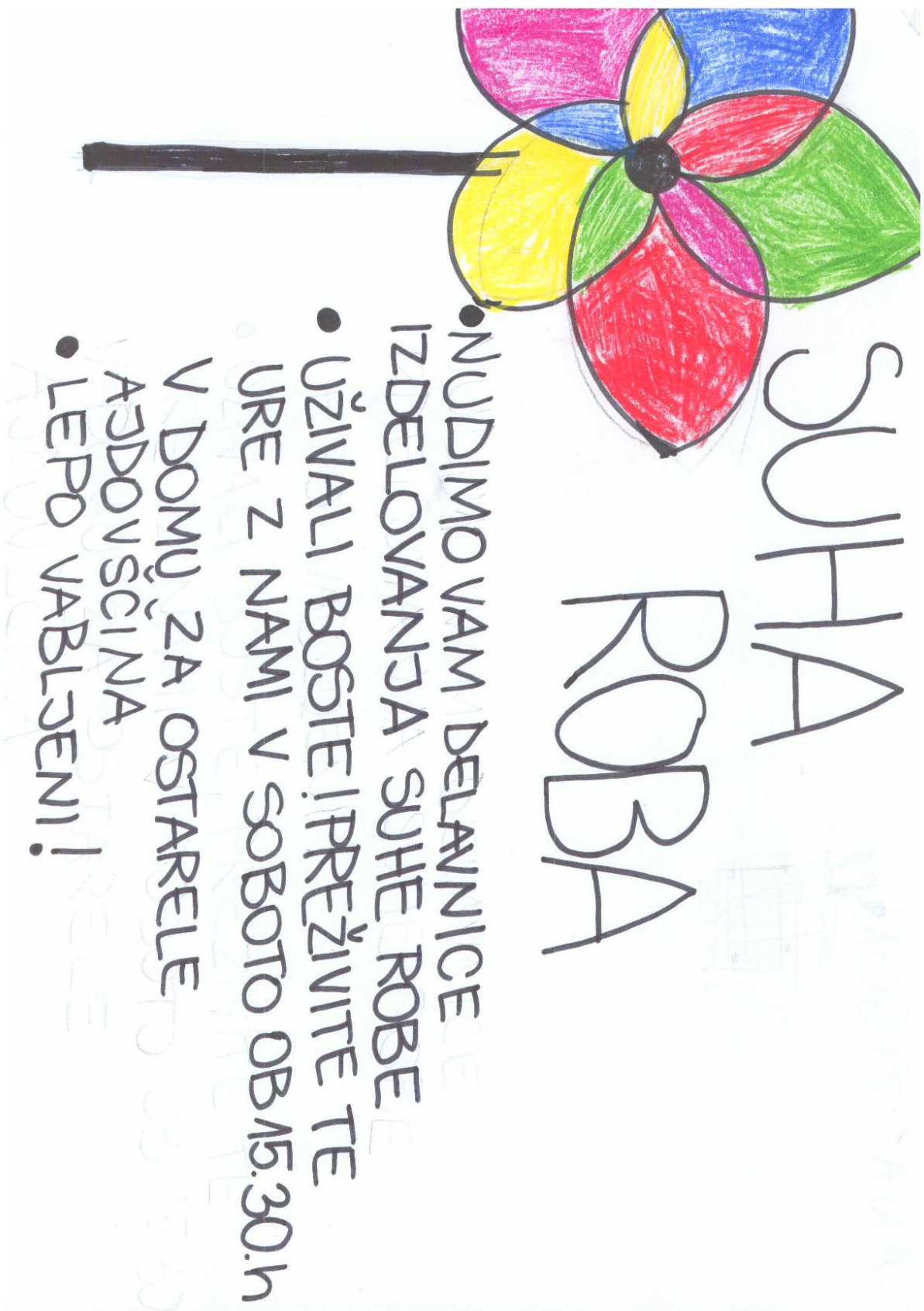
ZAKLJUČNI DEL: ZAKLJUČNO PONAVLJANJE / PREVERJANJE

ČAS	UČITELJ	UČENEC	UČNE OBLIKE, METODE, TEHNIKE UČILA/UČNI

			PRIPOMOČKI
5 minut	<p>Polsuša vtise učencev. Še enkrat jim postavi vprašanje, kaj si mislijo o Kulturni dediščini, ob tem pa jih poskuša napeljati na razmišljanje, kje lahko najdejo kulturno dediščino okoli sebe, v svojem domačem kraju ter kakšen se jim zdi odnos, kot ga poznajo, do kulturne dediščine.</p>	<p>Odgovarjajo na vprašanja učitelja ter preišljeno podajajo svoje odgovore.</p>	<p>Metoda razlage, metoda razgovora in pogovora</p>

SEZNAM PRILOG:

1. Učni list
2. Delovni list

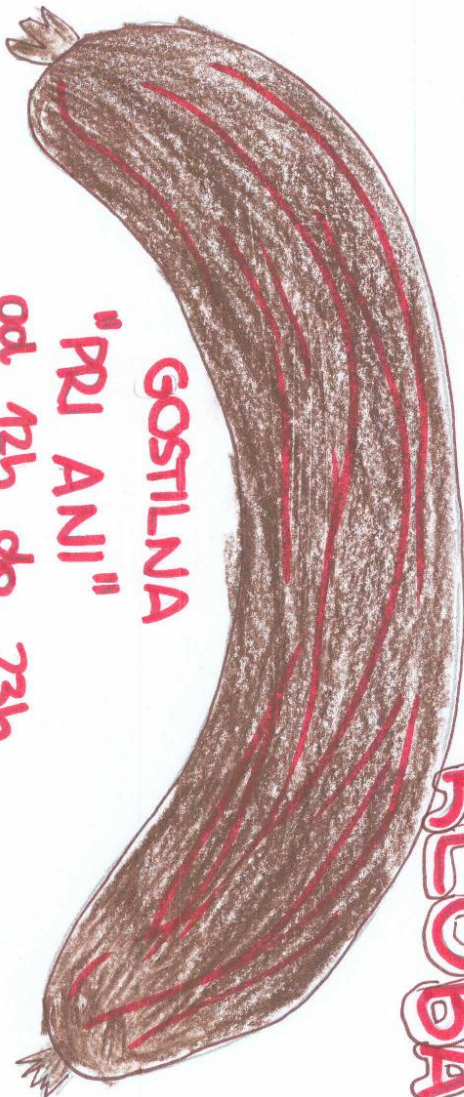

SUHHA
ROBA

- NUJIMO VAM DELAVNICE
IZDELOVANJA SUHE ROBE
- UŽIVALI BOSTE I PRŽIVITE TE
URE Z NAMI V SOBOTO OB 15.30h
V DOMU ZA OSTARELE
AČDOVŠČINA
- LEPO VABLJENI!

OKUSITE!

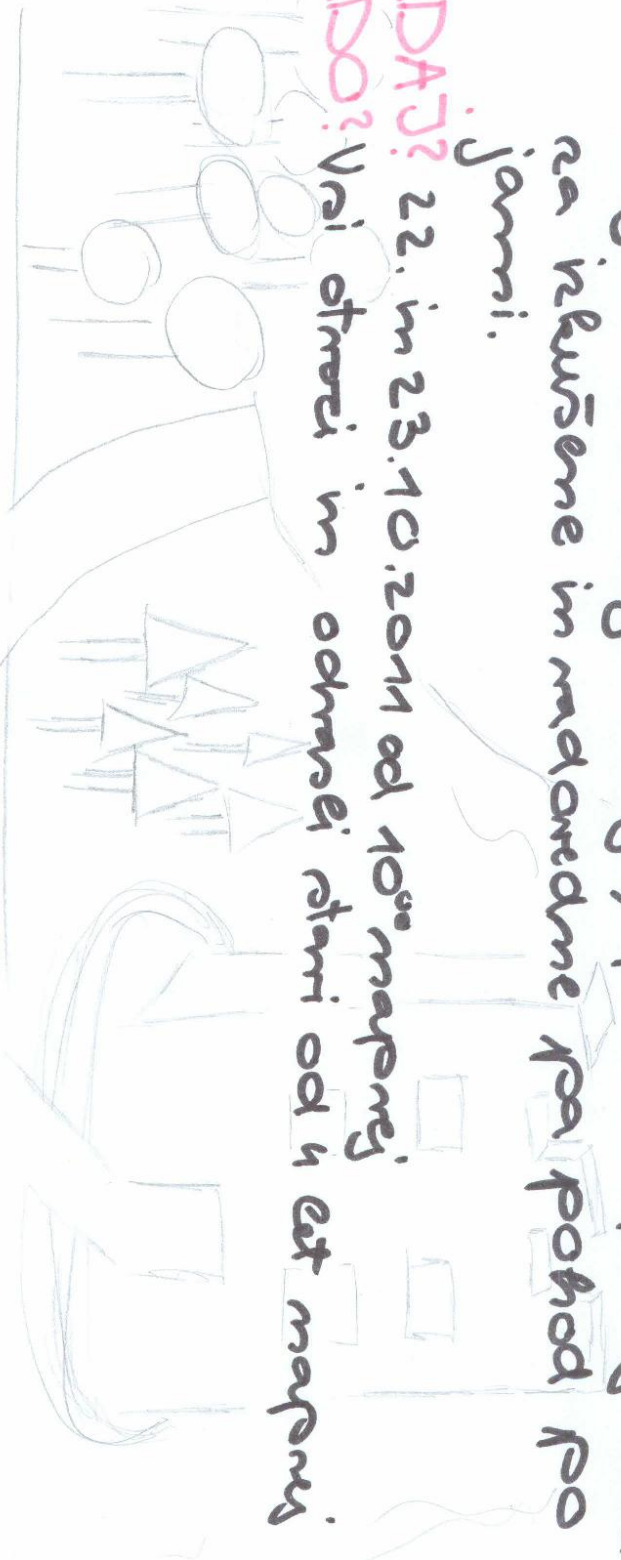
PRAVA KRANJSKA
KLOBASA

GOSTILNA
"PRI ANI"
od 12h do 23h
na RIBNIKU v AJDOVŠČINI!

PRELDJANSKI GRAD

- **KAZ?** Ogled niteškega boja, pohod po gradu na rekursene in nadordne za pohod po jarni.
- **KDAZ?** 22. in 23. 10. 2011 od 10⁰⁰ naprej
- **KDO?** Vsi otroci in odrasli stari od 4 let naprej

Vstopnina za odrasle 20€ za otroke od 10 let za 10€. Animacije za otroke in mlade. Prijavite me bo nam dolgočas. Vstopnice ne kupi na Petruku.

Lepo vabljeno!